

TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OIKEUSTRADENOMIEN TYÖLLISTYMINEN

Kokemuksia koulutuksen hyödyistä työelämässä

Jenna Jokela

Opinnäytetyö
Marraskuu 2015
Liiketalous
Oikeudellinen asiantuntijuus

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalous
Oikeudellinen asiantuntijuus

JOKELA, JENNA

Oikeustradenomien työllistyminen
Kokemuksia koulutuksen hyödyistä työelämässä

Opinnäytetyö 47 sivua, joista liitteitä 1 sivu
Marraskuu 2015

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli luoda tietoa oikeustradenomeiksi valmistuneiden kokemuksista työllistymisestä ja koulutuksen hyödyllisyydestä. Tarkoituksena oli haastattelun avulla selvittää miten oikeustradenomeiksi valmistuneet ovat kokeneet työllistymisensä koulutustaan vastaaviin tehtäviin ja ovatko he kokeneet koulutuksen olleen hyödyllinen työllistymisensä kannalta. Opinnäytetyö soveltuu materiaaliksi ammattikorkeakouluille, oikeustradenomiopiskelijoille sekä oikeudellisen asiantuntijuuden linjalle hakeville uusille opiskelijoille.

Tutkimusmenetelmänä opinnäytetyössä käytettiin kvalitatiivista eli laadullista menetelmää. Tutkimus suoritettiin haastattelun muodossa vuosina 2012-2013 oikeustradenomeiksi valmistuneille henkilöille. Haastattelu jaettiin neljään eri teemaan ja näille luotiin erilliset kysymyspatteristot työelämässä oleville sekä opiskelijoille, jotta haastattelun runko pysyisi samana eri kohdehenkilöille. Haastatteluun osallistui viisi henkilöä.

Opinnäytetyössä tutustuttiin suomalaisen työntekijyyden eri aikakausiin, jotta saatiin selville millaiseen ympäristöön oikeustradenomit valmistuivat ja mitkä vaiheet siihen olivat johtaneet. Lisäksi opinnäytetyössä selvitettiin miten oikeustradenomikoulutus on syntynyt ja mitkä seikat siihen ovat vaikuttaneet. Työssä käsiteltiin myös oikeudellisen asiantuntijuuden suuntautumisvaihtoehdon opintojen rakennetta.

Tutkimuksen perusteella voitiin päätellä haastateltavien kokeneen koulutus hyödyllisenä ja henkilöiden työllistyneen pääsääntöisesti oikeustradenomin koulutusta vastaaviin töihin. Hyödyt koettiin eri tavoin, mutta tärkein huomio haastatteluissa oli yhteinen linjaus oikeudellisen asiantuntijuuden tradenomitutkinnon luomasta mielikuvasta ja lisäarvosta työnantajalle työnhakutilanteessa. Toinen huomio koski haastateltavien antamaa kritiikkiä opintosisältöä kohtaan. Opintosisältöön kohdistunut kritiikki antaa aiheen jatkotutkimukseen miten oikeudellisen asiantuntijuuden suuntautumislinjaa voidaan laadullisesti parantaa tulevaisuudessa.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration
Legal Expertise

JOKELA, JENNA:

The Employment of the BBAs Specialising in Legal Expertise
The Benefits of the Degree Programme in Working Life

Bachelor's thesis 47 pages, appendices 1 page
November 2015

The purpose of this thesis was to gain information on the experiences of graduated Bachelors of Business Administration (BBA) specialized in legal studies in employment and the benefits of their education. The aim was to find out, by the help of interviews, how the graduated had managed to find employment in the fields of their studies and if they had considered the education having been useful for their employment. This thesis will be suitable material for universities of applied sciences, for the students of business administration with legal expertise and also for the students applying for these studies.

The thesis used qualitative research method. The study was carried out as interviews of people who had graduated in 2012-2013. The interview was divided into four different themes and a separate sets of questions were created to persons employed and to those studying. The body of the interview remained the same for different targets groups. Five people participated in this study.

The thesis explored the various eras of Finnish employment in order to obtain knowledge of the environment the bachelor's degree holders graduate to and the phases leading to it. In addition, the thesis investigated how this degree programme had been developed and what factors had contributed to it. The thesis also discussed the structure of these studies.

According to this study, a conclusion can be made that the interviewees regarded this education useful and that they had found employment similar to their training. The main observation of the interviews was that the interviewees had a common perception of the image and added value the degree holds in a job search situation. Another generally shared opinion was related to the criticism given of the content of the programme. The criticism gives reason for a further study on how the legal expertise programme might be developed and improved in the future.

Key words: law studies BBA, qualitative research, employment

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TYÖELÄMÄN MURROS	7
2.1 Kultakaudesta pirstaloituvaan työelämään	7
2.2 Työntekijyyden muutos	9
2.2.1 Ammattitaidon kausi 1945-1959	9
2.2.2 Reformien kausi 1960-1978.....	10
2.2.3 Subjektiviteetin nousun kausi 1979- 1992.....	10
2.2.4 Tiivistymisen kausi 1993-2013.....	11
3 OIKEUSTRADENOMIKOULUTUS SUOMESSA	13
3.2 Oikeustradenomikoulutuksen synty ja tavoitteet	14
3.3 Opintojen rakenne	16
4 TUTKIMUSMENETELMÄ JA AINEISTO	17
4.1 Tutkimusmenetelmän valinta	17
4.2 Teemahaastattelu osana laadullista tutkimusta.....	18
4.3 Haastattelun analyysi ja tulkinta.....	19
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET	21
5.1 Haastateltavien taustatiedot	21
5.2 Hakeutuminen ja kokemukset oikeustradenomikoulutuksesta.....	23
5.3 Kokemukset työllistymisestä	32
5.4 Nykyinen työtilanne	35
6 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	41
LÄHTEET.....	45
LIITTEET	47

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus, joka käsittelee oikeustradenomien kokemuksia työllistymisestä valmistumisensa jälkeen. Tutkimuksen aineisto on koottu liiketalouden oikeudellisen asiantuntijuuden suuntautumisvaihtoehdon valinneista, ensimmäisen nuorisoryhmän opiskelijoista, jotka ovat valmistuneet vuosina 2012-2013. Tutkimuksessani pyrin selvittämään miten oikeustradenomit ovat kokeneet työllistyneensä koulutustaan vastaaviin töihin ja ovatko he kokeneet koulutusohjelman hyödylliseksi työelämää ajatellen.

Tarkoituksena oli kerätä kokemusperäistä informaatiota siitä, onko oikeustradenomitutkinto koettu hyödylliseksi työllistymisen kannalta, mitä haastateltavat ovat kokeneet tutkinnon vahvuuksiksi työelämässä ja mitä kehitettävää he kokevat koulutuksella olevan. Tutkimuksessani olen pyytänyt haastateltavia vastaamaan kysymyksiin ajatellen nimenomaan oikeustradenomin koulutusta ja tutkinnon oikeudellista puolta. Tutkimuksen sisällön voi tiivistää kysymykseen: Onko koulutus vastannut odotuksiasi työllistymisesi suhteen?

Opinnäytetyössä käsitellään tiivistetysti suomalaista työelämän murrosta sotien jälkeisistä ajoista tähän päivään. Suomalainen työelämä on kokenut suurenmoisen muutosten matkan viimeisen 70 vuoden aikana. Olemme vaiheittaan siirtyneet maatalous- ja teollisuustyöstä palvelusektoreille. Kun sotien jälkeen työntekijyyttä leimasi hierarkiset valtasuhteet ja työntekijä valjastettiin osaksi tuotantokoneistoa, painotetaan nykyään työelämässä koulutusta, joustavuutta, jatkuvaa kehitystä ja sosiaalisia ja psykologisia tekijöitä. Työntekijyyden muutosten kuvauksella halusin selvittää lukijalle, millaisiin olosuhteisiin oikeustradenomit ovat valmistuneet ja löydäkö tutkimuksellani yhdenmukaisuuksia haastateltavien kokemuksissa nykyiseen työelämän murrokseen.

Tutkimuksen haastateltavat ovat iältään 25-28- vuotiaita naisia. He ovat kaikki aloittaneet opintonsa vuonna 2008, ensimmäisessä oikeustradenomeja kouluttavassa nuorisoryhmässä. Haastateltavat ovat valmistuneet vuosina 2012-2013 Tampereen ammattikorkeakoulusta. Tutkimukseni naisvaltaisuus kuvastaa hyvin vuosikurssin sukupuolijakaumaa, kaikki kyseisen vuosikurssin valmistuneet oikeustradenomit olivat naisia. Pyrin keräämään tutkimusaineistoa eri työtilanteissa olevilta henkilöiltä. Osa haastateltavista opiske-

lee, osa työskentelee tai on työskennellyt julkisella sektorilla ja osa yksityisellä. Tarkoitukseni oli koota mahdollisimman monipuolinen aineistoryhmä, jotta tutkimukseni ei olisi yksipuolinen.

Tutkimusmenetelmänä on käytetty teemahaastattelua. Haastattelun runko on jaettu taustatietoihin, koulutukseen, työllistymiseen sekä nykyisen työtilanteen käsittelyyn. Jotta haastattelut pysyivät yhdenmukaisina ja aiheessa, kokosin haastatteluille kysymyspatteristot teemoittain. Ensimmäinen teema käsitteli haastateltavan taustoja, kuten ikä, sukupuoli, valmistumisvuosi ja työllisyys valmistumisen jälkeen. Toisessa teemassa käsiteltiin koulutusta. Tiedustelin haastateltavilta miksi he hakivat nimenomaiseen koulutukseen, mitä odotuksia heillä oli koulutuksen suhteen ja mitä vahvuuksia ja heikkouksia he kokivat koulutuksella olleen. Kolmannessa teemassa keskusteltiin henkilöiden työllistymisestä ja urapolusta valmistumisen jälkeen. Haastattelussa paneuduttiin myös siihen olivatko haastateltavat mielestään hakeneet koulutustaan vastaavia töitä ja olivatko he kokeneet työnhaun helppona vai haastavana. Neljännessä teemassa kesityttiin henkilöiden nykyiseen tilanteeseen. Työelämässä olevat henkilöt vastasivat siihen kokivatko he työskentelevänsä koulutustaan vastaavissa tehtävissä, kokivatko he päässeensä hyödyntämään koulutustaan työssään ja kokivatko he saaneensa koulutukseltaan hyvät valmiudet selvittää työstään. Opiskelijoiden haastatteluissa selvitettiin olivatko he pyrkineet työelämään ja oikeustradenomille ominaisiin töihin valmistuttuaan ja olisiko koulutuksessa voitu tehdä jotain toisin, jotta he eivät olisi jatkaneet opintojaan.

Tutkimuksen johtopäätöksissä tuodaan esiin tutkimuksessa selvästi erotettavat mielipiteet ja yhtäläisyydet sekä suurimmat mielipide-erot haastateltavien kokemuksista koulutuksen ja työllistymisen suhteen. Johtopäätöksissä selvitetään myös miten nykyisen työntekijöiden kuvauksen määritelmät ilmenevät henkilöiden kokemuksissa työllistymisen kannalta.

2 TYÖELÄMÄN MURROS

Työelämä on muuttunut viimeisten vuosikymmenten aikana tavalla, joka on verrattavissa teolliseen vallankumoukseen. Taustalla on yhteiskunnan teknistaloudellinen murros, jonka näkyvimpiä piirteitä ovat globalisaatio ja teknologian läpimurto. Pääoman liikkeen kansainvälistyminen aiheuttaa työn siirtymisen sinne, missä on edulliset kustannukset. Yritysten välinen kilpailu kiristyy ja yritysten taloudelliset ja yhteiskunnalliset olosuhteet muuttuvat epävakaiksi. Suomalaisessa työelämässä merkittävimmät muutokset ovat olleet informaatioteknologian kehitys, verkostoituminen, palvelusektorin kasvu, teollisen työvoiman supistuminen ja epätyypillisten työsuhteiden yleistyminen sekä työehtojen joustavoituminen. (Uhmavaara ym. 2005, 4-5.)

Tässä luvussa kuvataan työelämän muutoksen keskeisimpiä trendejä ja työntekijyyden roolin muutosta 1900-luvun puolivälistä tähän päivään. Luvun tarkoituksena on avata lukijalle, millaiseen työelämän ympäristöön haastatellut tradenomiopiskelijat ovat valmistuneet ja millaisen historiallisen kehityskulun kautta tähän on tultu.

2.1 Kultakaudesta pirstaloituvaan työelämään

Pitkiä taloustrendejä tutkivan OECD:n mukaan vuodet 1950-1973 olivat ylittämättömän vaurauden kulta-aikaa ja maailmantalouden kasvu poikkeuksellista. Kulta-ajan kasvu oli nojannut erityisesti halpaan öljyyn, mutta Yhdysvaltain 1970-luvun öljykriisi nosti hintoja roimasti. Öljyn ja raaka-aineiden hintojen nousu oli seurausta Lähi-idän sotatilanteesta, dollarin arvon horjumisesta sekä öljyn liikatuotannosta. Samaan aikaan automatisoituva tuotanto tarvitsi massoja yhä vähemmän tuottajina ja entistä enemmän kuluttajina. Työn tuottavuus oli alkanut laskea ja työllisyys kasvoi enää julkisella sektorilla. Globaalit muutokset näkyivät Suomessa erityisesti paperituotannon ja viennin supistumisena. Talouden rakennemuutos ja kilpailukyvyn ylläpitäminen alkoivat viimeistään 70-luvun puolivälissä eriytyä yleisestä hyvinvointi- ja työllisyyspolitiikasta. 1990-luvulle tultaessa oltiin kaikkialla länsimaissa lamatunnelmissa. Kansallisvaltiot olivat menettäneet makropoliittiset keinonsa luoda työllisyyttä ja kysyntää kapitalismin vauhdittuessa. (Siltala 2007, 111-115.)

Kulta-ajan kasvu perustui tavaroilla ja palveluilla käytävän kaupan lisääntymiseen. 1980- ja 90-luvuilla suorat investoinnit kasvoivat paljon kauppaa nopeammin. Ne eivät lisänneet vaurautta vaan jakoivat sitä pörssissä (Siltala 2007, 133). Vakuudettomia luottoja myöntäneet pankit ajautuivat Suomessa kriisiin, pörssi menetti 70 prosenttia arvostaan, asuntojen pilviin hilautuneet hinnat puolittuivat. Veloista puolestaan maksettiin huippukorkoa huonontuneilla tuloilla. Vuosina 1991-1993 tuotanto laski 14 prosenttia, BKT:stä, työttömyysprosentti nousi kolmesta kahteenkymmeneen ja työllisyysaste putosi. Valtiontalous kääntyi Suomessakin ylijäämäisestä rankasti alijäämäiseksi, verot nousivat ja palkat polkivat paikoillaan. Yritysten kannattavuus alkoi kohentua vuosina 1993-1994, mutta ne nousivat kurjuudesta ohennetulla henkilöstöllä. Julkinen sektori, kotitaloudet ja työllisyys näyttivät jääneen pysyvään lamaan ja työttömyys vakiintui 11 prosentin tasolle. (Siltala 2007, 166-168.)

2000-luvulla on keskusteltu vilkkaasti työelämän laadusta. Kriitikot puhuvat työelämän laadun huonontuneen ja ehtojen kiristyneen. Tutkimuskirjallisuudessa nousevat esiin uuden työn ja prekariaatin käsitteet. Näillä viitataan sellaisiin muutoksiin työelämässä kuin kasvavat vaatimukset, aiempaa suurempi epävarmuus, työmarkkinakriisit ja työnteon sekä henkilökohtaisen elämän rajojen hämärtymiseen. Prekariaattien luokka on tyypillisesti korkeakoulutettua työvoimaa, joka kokee työelämän epävarmuuden löysässä hirressä roikkumisena. (Pyöriä & Ojala 2012, 173.)

Pyöriä ja Ojala (2012) ovat perehtyneet tutkimuksessaan prekariaattiuuteen ja pyrkineet selvittämään vastaavatko kriittisen tutkimuskirjallisuuden näkemykset uudesta työväenluokasta työntekijöiden kokemuksia sijoittumisesta työelämässä. Tilastokeskuksen työvoima- ja työolotutkimuksia sekä Työterveyslaitoksen Työ ja terveys Suomessa -haastattelututkimusten aineistoja analysoineet Pyöriä ja Ojala ovat päätyneet johtopäätökseen, jonka mukaan kriitikoiden kuvaama työelämän epävarmuus ei ole kaiken kattavaa. Tutkijoiden keskeiset perustelut liittyvät pysyvyyteen työmarkkinoilla, sillä työsuhteiden kesto on jopa hieman pidentynyt verrattuna 1980-luvun tilanteeseen. Tutkijoiden mukaan neljä kymmenestä palkansaajasta on toiminut koko työuransa lähes samanlaisessa ammatissa ja saman työnantajan palveluksessa ollen vuosikymmenen ajan eivätkä nämä seikat ole juuri muuttuneet neljännesvuosisadan aikana. Tutkijat esittävätkin, että käsitys työelämän prekarisaatiosta saattaa heijastella enemmän koulutetun työväestön pelkoa työn menettämisen henkilökohtaisista seurauksista. Kun elintaso nousee, palkansaajat kaipaavat

vat enemmän pysyvyyttä työsuhteisiinsa, koska menetettävääkin on enemmän. Keski-luokkaiset kotitaloudet ovat entistä velkaisempia ja kuluttamista on opittu pitämään itses-tään selvyytenä. Työttömyys ja tulotason romahdus sen sijaan johtaisivat kulutusmahdol-lisuuksien kaventumiseen, jota keskiluokka kavahtaa. Tutkijat katsovat, että joitain viit-teitä epävarmuuden lisääntymisestä on. Esimerkiksi alueelliset työmarkkinat saattavat olla hyvinkin eriytyneet ja työmarkkinoille astuvien nuorten asemaan liittyy epävarmuu-den kasautumista. Epävarmuus koskettaa ennen kaikkea heikossa työmarkkina-asemassa olevia työntekijöitä ja työtä etsiviä. (Pyöriä & Ojala 2012, 184-185.)

2.2 Työntekijyyden muutos

Työelämän muutokset ovat vaikuttaneet myös kuvaan työntekijyydestä. Työntekijän osana on ollut sopeutua työelämän murrokseen eri aikakausina. Väänänen ja Turtiainen (2014) luokittelevat työntekijyyden muutokset neljään kauteen 40-luvulta tähän päivään. Kausia luonnehtivat ammattirakenteen tuotannon ja elämänmuodon muutokset. Muutok-set kytkeytyvät työn luonteen muutoksiin sekä sukupolvieroihin. Tässä luvussa kuvataan Väänäsen ja Turtiaisen tulkintaa suomalaisesta työntekijyydestä menneinä vuosikymme-ninä. Työntekijyyden tarkastelu syventää kuvaa siitä, miten työelämän muutokset ovat vaikuttaneet työntekijöihin ja millaisena työntekijyys on eri aikakausina näyttäytynyt.

2.2.1 Ammattitaidon kausi 1945-1959

Sotien jälkeen työskentelyolosuhteita leimasi niukkuus. Elanto saatiin maataloustyöstä ja sotien jälkeinen jälleenrakennus aktivoi rakennusala ja sotakorvaukset teollisuustyötä. Koulutustaso oli matala ja palkkatyön normiksi asettuivat miesten suorittamat työt. Työ-päivät olivat pitkiä ja työtä tehtiin kuutena päivänä viikossa. Työterveyskeskustelua hal-litsivat teollisuustyön ongelmat ja tapaturmien vähentäminen sekä tuottavaan työhön in-tegroiminen. Luokkayhteiskunnan työnjako rakentui valtahierarkioiden varaan. Työelä-mää hallitsivat auktoriteettiasemiin perustuvat suhteet ja sosiaalisia suhteita leimasivat jyrkkärajaiset roolit. Johtamisopeissa työntekijä oli valjastettu tuotantokoneen saumatto-maksi osaksi. Jälleenrakennuksen kauden työntekijäideaaliin kuului selvärajainen am-mattitaito ja toimiminen hyvinvointia tuottavan kansakunnan rakentajana. (Väänänen & Turtiainen 2014, 262-265.)

2.2.2 Reformien kausi 1960-1978

Teollisuuden osuus tuotannossa kasvoi 1960-luvulla. Koneellistuminen mullisti maatalouden ja palvelutyön määrä kasvoi. Koneet ja laitteet vähensivät ruumiillisen työn merkitystä. Pienviljely ja metsätyöt, jotka olivat jatkuneet Suomessa poikkeuksellisen pitkään, vähenivät ja yleinen koulutustaso parani merkittävästi. Ensimmäistä kertaa syntyi laaja työelämään astunut sukupolvi. Suomalaisen yhteiskunnan ja talouselämän suuri murros siirsi naiset suurella joukolla palkkatyöhön. 60- ja 70-luvuilla ammattiyhdistysliike oli vahva ja monia konflikteja ratkottiin lakoilla ja työnseisauksilla. Lauantait vapautuivat työnteolta ja kokonaistunnit vähenivät. Ajanjaksolla myös työterveys ja työturvallisuus kehittyivät lain ohjauksella. Laajempi kulttuurinen muutos näkyi työpaikoilla muun muassa työnjohtajien ja esimieskunnan kasvuna. Aiemmin fyysisen kyvykkyyden kautta määritelty työntekijäsiirtyi sosiaalista vuorovaikutusta ja ihmistuntemusta korostavaan suuntaan. Taloudellinen kasvu antoi liikkumatilaa sosiaalisille uudistuksille. Työelämän humanisointiin liittyvien virtauksien keskeinen ajatus oli, että työtä rikastamalla voidaan parantaa työntekijöiden hyvinvointia. Tässä vaiheessa syntyi myös paine madaltaa työelämän hierarkioita ja demokratisoida työelämää. Koko aikakautta luonnehti vahva yhteiskunnan kehittämisen henki. Yhteiskunnallista ilmapiiriä ja työntekijyyttä siivitti näkemys paremmasta tulevaisuudesta. Reformikaudella luotiin perusta monille myöhemmille työn kehittämisen hankkeelle. Aikakautta voi pitää murrosvaiheena, jonka aikana työntekijäsiirtyi voimakkaasti muuttua ja maaseutu- Suomen ideologinen pohja murtua. (Väänänen & Turtiainen 2014, 265-268.)

2.2.3 Subjektiviteetin nousun kausi 1979- 1992

Teollisuustyöntekijöiden osuus työvoimasta oli alkanut vähentyä Suomessa 70-80-lukujen taitteessa ja palvelusektori nousta suurimmaksi tuotannonalaksi. Työvoiman keskiikä oli matala, sillä suuret ikäluokat olivat vasta kolmekymppisiä. Suomessa elettiin vahvaa palkkatyöyhteiskunnan aikaa, mikä loi pohjan kulutusvetoiselle yhteiskunnalle. Hyvinvointipalvelun ammatit valtasivat työelämän ja yhteiskunta keskiluokkaistui. Ammattiyhdistysliikkeestä tuli työelämän normaalitila ilman luokkavastakohtaisuutta, joka siihen oli vahvasti liittynyt edeltävillä ajanjaksoilla. Työntekijyyden tekemiseen ja kehittämiseen käytettiin yhä enemmän resursseja. Ajan työelämäkeskustelussa haluttiin lisätä työntekijän vaikuttamismahdollisuuksia ja kehittää työpaikan sosiaalisia suhteita. Kun

edeltävällä reformien kaudella ongelmat liittyivät usein vastakkainasetteluihin, alkoi kehitys kulkea kohti työpaikkojen sosiaalisen ilmapiirin kehittämistä ja työn henkisen palkitsevuuden lisäämistä. Talouden kultakauden yskähtely vahvisti vähin erin kehityssuuntaa, jonka mukaan työorganisaatioiden jäykkine rakenteiden sopeutumisvalmiutta piti parantaa ja organisaatioita kehittää ketterämmiksi ja tuottavammiksi. Kariikoiden voi sanoa, että siinä missä työelämän demokratisoinnilla tavoiteltiin 70-luvun alussa työntekijöiden kurjuuden vähentämistä, niin 80-luvulla katse suunnattiin henkisiin voimavaroihin, työn vuorovaikutuksellisuuteen ja symbolisen tuotannon tehostamiseen. (Väänänen & Turtiainen 2014, 268-272.)

2.2.4 Tiivistymisen kausi 1993-2013

Tiivistymisen kautta kuvasi maaseutuväestön jyrkkä määrällinen alamäki. Nuori ja koulutettu väestö siirtyi kasvukeskuksiin ja samalla työväestön ikääntyminen nousi suureksi yhteiskunnalliseksi kysymykseksi. Työvoima siirtyi tuotannosta palvelusektorille ja perinteiset metalli- ja metsäteollisuuden alat joutuivat kamppailemaan kiristyneessä globaalissa kilpailuympäristössä. Samaan aikaan kuin talous kriisiytyi, tapahtui suomalaisessa elinkeinoelämässä myös ennennäkemätön teknologiateollisuuden nousu. Suomen kansainvälistyessä myös liikkuvuus lisääntyi. 1990-luvun alun laman jälkeen kaivattiin jo kasvua sisämarkkinoilla ja palvelusektorilla. Koulutuksen merkitys työmarkkinoilla kasvoi 1990-luvun lopussa ja yleisen työntekijän prototyyppi muuttui lyhyen peruskoulutuksen saaneesta ammattimiehestä ammatti- tai korkeakoulututkinnon suorittaneeksi erityisosaajaksi. Myös naistyövoiman painoarvo oli merkittävämpi kuin koskaan, sillä monet naisvaltaiset alat selvisivät 1990-luvun alun lamasta paremmin kuin perinteiset miesvaltaiset, vientiin perustuvat alat. Sosiaaliset ja psykologiset tekijät korostuivat tieto- ja palvelutyössä sekä tuotteen ominaisuuksissa että itse tuotantoprosessissa. Persoonallistunut työ ja työntekijä sulautuivat tällä aikakaudella tiivistii yhteen. Organisaatiomuutosten jatkuvuuden ja laman aiheuttamien laajojen keskiluokan ammattien irtisanomisten vuoksi henkilökohtaisista ominaisuuksista ja niiden siirrettävyydestä työstä toiseen sekä joustavuudesta tuli kysyttyä valuuttaa työmarkkinoilla. Aikakaudella arvostettiin työntekijän verkostoitumiskykyä sekä tunneälyä. Talouden kiristyessä alettiin karsia tehottomuutta ja yksittäiset työntekijät alkoivat työskennellä kovemmalla tahdilla. Työntekijältä vaadittiin

suurempaa sopeutumisvalmiutta, tuottavuutta ja yrittäjämäistä orientaatiota. Jatkuvan kehittymisen ihanteet löivät läpi, mutta samaan aikaan pahanolon ilmaukset työelämässä tuntuivat lisääntyvän. (Väänänen & Turtiainen 2014, 272- 275.)

3 OIKEUSTRADENOMIKOULUTUS SUOMESSA

Tässä luvussa tuodaan esiin ammattikorkeakoulun ja oikeustradenomikoulutuksen syntyä ja sen keskeistä sisältöä. Lukijalle muodostuu kuva siitä, mihin tarpeeseen oikeustradenomikoulutus on kehitetty, millainen on sen rakenne ja miten koulutuksella pyritään vastaamaan työelämästä kumpuaviin tarpeisiin.

Luvussa käsitellään tiivistetysti ammattikorkeakoulujen kehitystä Suomessa 1960-luvulta tähän päivään. Tarkoitus on kartoittaa opetus- ja kulttuuriministeriön tekemää hallitusohjelman mukaista työtä ammattikorkeakoulutuksen tason nostamiseksi. Luvussa paneudutaan ammattikorkeakoulujen heikkouksiin ja näiden pohjalta kehitettyihin ammattikorkeakoulu-uudistuksiin. Lisäksi luvussa johdatetaan lukija ymmärtämään oikeustradenomikoulutuksen syntyä ja koulutuksen opintosisältöä.

3.1 Ammattikorkeakoulu Suomessa

Nykyisten ammattikorkeakoulujen perustamisen lähtökohdat ovat ennen kaikkea koulutuspoliittiset. Tähän ovat johtaneet valmistuneiden ylioppilaiden voimakas kasvu sekä pyrkimys kohottaa ammatillisen koulutuksen tasoa. (Rauhala 1998, 228.) Suomessa keskusteltiin keskieurooppalaisen ammattikorkeakoulujärjestelmän käyttöönotosta jo 1960-luvulla, jolloin muun muassa Saksa otti kyseisen koulutusjärjestelmän käyttöön. 1970-luvulla tehtiin esitys insinöörien ammattikorkeakoulusta, mutta näistä suunnitelmista kuitenkin luovuttiin. 1980-luvun alussa OECD:n maatutkijat arvioivat Suomen koulutuspoliittikkaa ja he esittivät kysymyksen olisiko myös Suomeen aiheellista kehittää korkeakoululaitos. Edelleenkin ei koettu tarpeellisenä kehittää toista korkeakoululaitosta yliopistojen rinnalle. 1990-luvulle siirtyessä tilanne muuttui. Hallituksen koulutuspoliittisessa selonteossa (1990) ehdotettiin ammattikorkeakoulukokeilua ja nuorisoasteen koulutuskokeilua. Ammattikorkeakoulukokeilut käynnistyivät nopeasti ja koulutus lähti nopeasti kehittymään. Eräs syy tälle oli se, että ammattikorkeakouluja ei lähdetty luomaan tyhjästä vaan maassa oli valmiina ammattialoittain ja maantieteellisesti kattavan oppilaitosverkosto opettajineen. Kuten monissa muissa maissa, ammattikorkeakoulujärjestelmä on luotu kehittämällä olemassa olevaa ammatillista koulutusta. (Salminen 1997, 313-317.)

Nyttemmin suomalainen ammattikorkeakouluverkosto on laajentunut 24 ammattikorkeakoulun verkostoksi, joiden kehittämishankkeita opetus- ja kulttuuriministeriö tukee ja rahoittaa. Kehittämishankkeilla pyritään ammattikorkeakoulujen opintojen, opiskeluprosessien, opiskelijoiden ohjaus- ja neuvontapalveluiden sekä kansainvälisen toiminnan ja yrittäjyyden kehittämiseen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2015 a.)

Koulutuspolitiikkaa ohjaa valtioneuvosto, joka hallitusohjelmassaan ottaa kantaa keskeisiin uudistustarpeisiin. Hallitusohjelman mukaista valmistelu- ja lainsäädäntötyötä tekee Opetus- ja kulttuuriministeriö. Koulutuksen kehittämiseen liittyvät linjaukset on määritelty kehittämissuunnitelmassa, joka on voimassa vuoteen 2016. Kehittämissuunnitelman keskeisenä tavoitteena on nostaa suomalaiset maailman osaavimmaksi kansaksi vuoteen 2020 mennessä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012, 9.)

Ministeriön kehittämissuunnitelmassa arvioidaan, että korkeakouluverkko on liian sirpaloitunut eikä koulutustarjonnassa huomioida riittävästi työelämän osaamistarpeiden muutoksia. Ministeriön mukaan korkeakoulujärjestelmän heikkouksia ovat myös hidas opintoihin sijoittuminen, heikko läpäisy ja moninkertainen koulutus. Suomessa 20–29-vuotiaista koulutuksessa on yli 40 prosenttia, kun muissa OECD-maissa vain joka neljäs. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012, 28-30.) Näihin ongelmiin vastaamiseksi Suomessa toteutettiin ammattikorkeakoulu-uudistus vuosina 2011-2014. Sen keskeisimmät huomiot koskivat rakenteita ja rahoitusta. Rakenneuudistuksessa tiivistettiin ammattikorkeakoulujen määrää ja rahoitusta koskevan uudistuksessa painotettiin suoritettuja tutkintoja, valmistuneiden työllistymistä ja tutkimus- sekä kehittämistoiminnan volyyymia (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015 b). Kehittämissuunnitelman mukaisia toimenpiteitä ja niiden vaikuttavuutta eli sitä, miten niiden avulla on onnistuttu parantamaan ammattikorkeakoulutuksen heikkouksia, arvioidaan kansainvälisesti vuonna 2020.

3.2 Oikeustradenomikoulutuksen synty ja tavoitteet

Oikeustradenomikoulutuksen suunnittelu on saanut alkunsa työelämän tarpeista. Oikeudellinen asiantuntemus korostuu erilaisissa ammatillisissa tehtävissä ja työelämään rek-

rytoitavilta ammatilaisilta edellytetään yhä useammin lain hyvää tuntemusta. Tähän tarpeeseen vastatakseen oikeusministeriö ryhtyi selvittämään oikeustradenomikoulutuksen tarvetta Suomessa 2000-luvun taitteessa. (Oikeusministeriö 2005, 4-7.)

Koulutuksen juuret ovat oikeusministeriön asettaman, vuosina 1999-2000 toimineen, työryhmän aikaansaannoksissa. Työryhmän tarkoituksena oli selvittää silloisen koulutuksen ja tulevan tarpeen vastaavuus. Oikeushallinnon työelämän vaatimuksia vastaavaa ammattikorkeakoulutasoista koulutusta ei ollut olemassa. Työryhmän selvityksen mukaan ammattikorkeakoulupohjaiselle, juridiikkaan suuntautuneelle, koulutukselle oli tarvetta. Keväällä 2003 oikeusministeriö ryhtyi kehittämään neljän ammattikorkeakoulun kanssa oikeustradenomikoulutushanketta. Tarkoituksena oli luoda koulutus, joka tarjoaisi oikeushallinnolle ammattitaitoista työvoimaa ja kouluille uuden suuntautumisvaihtoehdon. Koulutushankkeeseen osallistui keväällä 2003 yhteistyöammattikorkeakoulun ja oikeushallinnon edustajien lisäksi opetusministeriön sekä oikeusministeriön edustajia. Tavoitteena oli suunnitella soveltavassa ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutusohjelmassa oikeustradenomi -opintokokonaisuus. (Oikeusministeriö 2005, 4-7.)

Oikeusministeriön ammattikorkeakouluhankkeen keskeisenä tavoitteena oli tukea uuden henkilöstön rekrytointia ja nykyisen henkilöstön osaamisen kehittämistä. Oikeustradenomikoulutus räätälöitiin tuomioistuin-, syyttäjä- ja ulosottolaitosten sekä oikeusapu-toimen kansliahenkilökunnalle, avustaville ulosottomiehille ja haastemiehille. Hankkeen tarkoitus oli tarjota myös toimialalla työskenteleville opistoasteen tutkinnon suorittaneille mahdollisuus täydentää aikaisemmat opinnot ammattikorkeakoulututkinnoksi. (Oikeusministeriö 2005, 4-7.)

Oikeustradenomi- opintokokonaisuutta suunniteltaessa tavoitteena oli, että opiskelijat saavuttavat vankan ja monipuolisen osaamisen työelämän kannalta keskeisillä oikeuden aloilla ja harjaantuvat säädösten soveltamiseen käytännön työelämässä. Koska oikeustradenomiopinnot toteutetaan liiketalouden koulutusohjelmassa, opiskelijat suorittavat juridisten opintojen lisäksi liiketalouden yhteiset perus- ja ammattiopinnot sekä tradenomin tutkinnon. Opintokokonaisuus antaa monipuoliset valmiudet toimia julkisen sektorin lisäksi myös yksityisen sektorin erilaisissa tehtävissä, jotka vaativat sekä juridista että liiketaloudellista osaamista. (Oikeusministeriö 2005, 4-7.)

Opetushallituksen ylläpitämän Opintopolku-palvelun mukaan kevään 2015 yhteishaussa oikeudelliseen asiantuntijuuteen erikoistuneisiin tradenomiopintoihin voi hakeutua ainoastaan Tampereen ammattikorkeakouluun (Opintopolku 2015).

3.3 Opintojen rakenne

Oikeustradenomiopintojen tavoitteena on kokonaiskuvan muodostaminen Suomen oikeusjärjestyksestä, jotta opiskelija työelämään siirryttyään löytää esiin tuleviin oikeudellisiin ongelmiin sovellettavat oikeusohjeet sekä osaa soveltaa niitä päätöksenteossa. Oikeustradenomin koulutus sisältää perus- ja ammattiopinnot sekä oikeudellisia aineita. (Oikeustradenomi 2015.)

Opinnäytetyössä haastatellut henkilöt ovat valmistuneet tradenomeiksi Tampereen ammattikorkeakoulun oikeudellisista opinnoista. Kyseisessä ammattikorkeakoulussa tradenomin tutkinnon laajuus on 210 opintopistettä ja sen suoritus aika on 3,5 vuotta. Tutkinto jakautuu perus- ja ammattiopintoihin (150 op), vapaasti valittaviin opintoihin (15 op), harjoitteluun (30 op) ja opinnäytetyöhön (15 op). Perus- ja ammattiopinnoissa opiskellaan liiketalouden perusteita, tietoteknisiä aineita sekä juridista ruotsia ja englantia. Tämän jälkeen osaamista syvennetään juridiikan, myynnin, markkinoinnin sekä talous- ja henkilöstöhallinnon opinnoissa. Harjoittelu suoritetaan ohjatusti oikeuslaitoksessa tai muissa oikeudellista osaamista edellyttävissä organisaatioissa. Harjoittelun voi joissain tapauksissa hyväksyttävä aikaisemmalla alan osaamisella, joka on tradenomien työtehtävien tasoista. Tampereen ammattikorkeakoulun opintosuunnitelmassa on listattu noin kolmekymmentä eri kurssitoteutusta oikeustradenomin opintoihin. Juridiset opinnot pitävät sisällään muun muassa EU-oikeuden, insolvenssioikeuden, perhe- ja perintöoikeuden, julkisoikeuden, rikos- ja prosessioikeuden, työ- ja virkamiesoikeuden, varallisuus oikeuden, henkilöoikeuden sekä hallinto-oikeuden opintokokonaisuuksia. (TAMK 2014.)

4 TUTKIMUSMENETELMÄ JA AINEISTO

Opinnäytetyössä tutkitaan vuonna 2008 aloittaneiden, oikeustradenomikoulutuksen suorittaneiden työllistymistä ja heidän kokemuksiaan koulutuksen merkityksestä työllistymiseen. Työssä selvitetään valmistuneiden kokemuksia ja uskomuksia erityisesti siitä, kevatko he oikeudellisen asiantuntijuuden opintojen luoneen heille enemmän mahdollisuuksia työelämässä kuin perinteinen tradenomitutkinto.

Opinnäytetyö on toteutettu laadullisena tutkimuksena hyödyntäen teemahaastattelua tutkimusmenetelmänä. Tutkimukseen on haastateltu viittä oikeustradenomiksi valmistunutta, jotka valikoituivat henkilökohtaisia suhteita hyödyntämällä. Tutkimukseen on valikoitunut mahdollisimman erilaisissa tilanteissa olevia oikeustradenomiksi valmistuneita, jotta tutkimus kuvaa monipuolisesti niitä polkuja, joille henkilöt koulutuksen jälkeen suuntaavat. Tässä luvussa kerrotaan, millaiset tutkimusmenetelmät ohjaavat opinnäytetyötä.

4.1 Tutkimusmenetelmän valinta

Tutkija ryhtyy purkamaan tutkimuskysymystään käyttäen kvantitatiivisia tai kvalitatiivisia menetelmiä. Kvantitatiiviselle tutkimukselle on tyypillistä sen eteneminen yleisestä yksityiskohtaiseen. Se etsii syysuhteita ja pyrkii yleistysten avulla ennustamiseen, selityksiin ja ymmärtämiseen. Kvalitatiivinen tutkimus puolestaan on kiinnostunut useasta yhtäaikaisestä tekijästä, jotka vaikuttavat lopputulokseen. Siinä teorioita ja säännönmukaisuuksia kehitellään laajemman ymmärtämisen toivossa. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 25.)

Halutessamme selvittää ihmisten käsityksiä ja mielipiteitä sekä halutessamme ymmärtää, miksi he toimivat havaitsemallamme tavalla, hankimme tietoa haastatteleamalla. Se on tiedonhankinnan perusmuoto sekä käyttäytymis- ja yhteiskuntatieteiden käytetyimpiä tutkimusmenetelmiä. Keskustelunomaisissa haastatteluissa on vuorovaikutuksella merkittävä rooli. Vapaamuotoiset keskustelut voivat paljastaa asioita, joita tutkija tuskin saisi selville muilla keinoin. Haastatteluun kuitenkin sisältyy monia ongelmia. On usein vaikeaa arvi-

oida tietojen, käsitysten ja uskomusten merkityksiä. Haastattelu on aina konteksti- ja tilannesidonnaista ja tuloksiin sisältyy tulkintaa, joiden yleistämistä on puntaroitava tarkkaan. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 11- 12.)

Tämä tutkimus pyrkii selvittämään monipuolisesti tekijöitä, jotka vaikuttavat oikeustradenomien työllistymiseen. Haastatteluissa selvitetään valmistuneiden hakeutumista koulutukseen, kokemuksia koulutuksen ja työelämän vastaavuudesta ja arvioidaan kehitysideoita, jotta oikeustradenomien osaaminen palvelisi paremmin työelämän vaatimuksia. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää oikeustradenomien omia kokemuksia ja laadulliset tutkimusmenetelmät palvelevat siksi parhaiten aineiston analyysissä.

4.2 Teemahaastattelu osana laadullista tutkimusta

Haastattelu eroaa olennaisesti keskustelusta. Haastattelu tähtää informaation keräämiseen ja on päämäärähakuista, kun keskustelulla puolestaan on vahva yhdessäolofunktio. Haastattelija ohjaa ja johtaa keskusteluja tutkittavien teemojen ympärillä. Tutkimushaastattelunimikkeiden valikoima on kirjava. Näitä ovat esimerkiksi strukturoimaton haastattelu, puolistrukturoitu haastattelu, teemahaastattelu, syvähaastattelu sekä kvalitatiivinen haastattelu. Hirsjärvi ja Hurme (2000) yksinkertaistavat luokittelun lomakehaastatteluun, teemahaastatteluun ja strukturoimattomaan haastatteluun. Lomakehaastattelu tapahtuu täysin lomakkeen mukaan, jolloin odotetaan, että kysymyksillä on sama merkitys kaikille. Strukturoimattomassa haastattelussa eli syvähaastattelussa käytetään avoimia kysymyksiä. Haastattelijan päätehtävänä on syventää haastateltavien vastauksia ja rakentaa haastattelun jatko niiden varaan. Haastattelu muistuttaa läheisesti keskustelua, jossa vastaus johdattaa seuraavaan kysymykseen. Teemahaastattelusta käytetään myös nimitystä puolistrukturoitu haastattelumenetelmä. Haastattelu kohdennetaan tiettyihin teemoihin, joista keskustellaan. Teemahaastattelu keskittyy siihen, mikä haastattelussa on kaikkein olennaisinta. Yksityiskohtaisten kysymysten sijaan haastattelua käydään keskeisten teemojen varassa. Tämä tuo tutkittavien äänen kuuluviin. Teemahaastattelusta puuttuu strukturoidulle lomakehaastattelulle tyypillinen kysymysten tarkka muoto, mutta se ei ole täysin vapaa kuten syvähaastattelu. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 44-48.)

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valikoitui teemahaastattelu, jossa haastattelu kohdennettiin tiettyihin teemoihin. Haastateltavalla säilyi siten mahdollisuus vaikuttaa haastattelun sisältöön, mutta aihe ei rönsyillyt tutkittavien teemojen ulkopuolelle, kuten esimerkiksi syvähaastattelun vaarana on. Teemahaastattelu vastaa parhaiten pyrkimykseen selvittää ydinkohdat oikeustradenomien työllistymisestä ja siihen vaikuttavista koulutuksellisista tekijöistä.

4.3 Haastattelun analyysi ja tulkinta

Haastattelun aineisto luokitellaan teeman mukaisiin osiin. Aineiston käsittely kvalitatiivisin menetelmin käsittää monia vaiheita. Analyysissä eritellään ja luokitellaan aineistoa, jotta kyetään luomaan kokonaiskuva ja esittämään tutkittava ilmiö. Tämä on prosessi, jota tutkija työstää koko tutkimusprosessin ajan. Tutkijan tehtävänä on saattaa aihe raportoitavaan muotoon, jotta lukija ymmärtää asian laajemman merkityksen ja yhteyden. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 143-144.)

Analysoitaessa teemahaastatteluja tarkastellaan sellaisia aineistosta nousevia piirteitä, jotka ovat yhteisiä haastateltaville. Tavanomaisesti ne pohjautuvat haastattelun teemoihin, mutta haastattelun kuluessa on saattanut tulla esiin muita teemoja, jotka ovat lähtöteemoja kiinnostavimpia. Analyysin teemat pohjautuvat tutkijan tulkintoihin. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 173.) Oikeustradenomien teemahaastattelut nostavat esiin tutkittavien yksilölliset kokemukset työllistymisestään ja siihen vaikuttaneista seikoista. Aineistosta voidaan kuitenkin tehdä havaintoja samankaltaisuuksista. Näitä yhtäläisyyksiä kuvataan luvussa, jossa vedetään yhteen tutkimuksen tuloksia.

Sisällönanalyysillä tarkoitetaan aineiston erittelyä ja tiivistystä sekä erojen ja yhtäläisyyksien tarkastelua. Sisällönanalyysissä on kyse tekstianalyysistä, jossa tarkastellaan tekstimuotoisia tai sellaiseksi järjestettyjä aineistoja. Tutkittavat tekstit voivat olla esimerkiksi puheita, keskusteluja, haastatteluja, kirjoja tai päiväkirjoja. Näiden tutkittavien ilmiöiden tiivistetty kuvaus edellyttää sisällönanalyysiä, joka kytkee tulokset laajempaan kontekstiin ja tutkimukseen. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 105.)

Sisällönanalyysi soveltuu sekä laadulliseen, tekstin sanallista sisältöä kuvaavaan tutkimukseen että sisällön määrälliseen erittelyyn. Tutkimusongelmasta riippuen voidaan

esimerkiksi laskea tiettyjen sanojen esiintymistiheyttä tutkittavissa dokumenteissa. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 107-108.)

Sisällönanalyysi voidaan tehdä aineistolähtöisesti tai teorialähtöisesti. *Teorialähtöisestä* tutkimuksesta puhutaan silloin, kun tutkimusaineiston analyysi perustuu jo olemassa olevaan teoriaan tai malliin. Aineiston analyysia ohjaa valmis malli, jota testataan uudessa yhteydessä. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 95-99.) *Aineistolähtöisessä* tutkimuksessa päähuomio on aineistossa, mikä tarkoittaa etenemistä yksittäisistä havainnoista yleisempiin väitteisiin. Lähtökohtana ei siis ole teorian tai hypoteesien testaaminen, eikä tutkija määrää ennalta sitä, mikä on tärkeää. (Hirsjärvi & Hurme. 2000, 155.)

Tässä tutkimuksessa analysoidaan haastateltavien yksilöllisiä kokemuksia oikeustradenomikoulutuksesta ja työllistymisestä aineistolähtöisen sisällönanalyysin lähtökohdista. Haastattelut on toteutettu teemoittain keskusteluaiheiden rajaamiseksi, mutta haastateltaville on säilytetty vapaus puhua aiheesta ilman tiukkaa rajausta. Tutkija ei testaa aiempaa tutkimusta uudessa yhteydessä vaan analysoi haastateltavien kertomuksia aineistolähtöisesti. Havaintoja aineistosta peilataan tutkimuksen teoriaosuuteen tarkoituksenmukaisilta osin.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tämä opinnäytetyö on laadullinen tutkimus oikeustradenomikoulutuksen saaneiden henkilöiden työllistymisestä. Tutkimuksessa selvitetään oikeustradenomiksi valmistuneiden haastateltavien hakeutumista koulutukseen ja kokemuksia koulutuksen ja työllistymisen suhteesta. Opinnäytetyö antaa äänen viidelle oikeustradenomiksi valmistuneelle, jotka kaikki ovat aloittaneet silloisessa Pirkanmaan ammattikorkeakoulussa vuonna 2008.

Tutkimus perustuu laadulliseen teemahaastatteluun. Ensimmäisessä teemassa selvitetään haastateltavien taustatietoja kuten ikä, sukupuoli, valmistumisvuosi ja työllistyminen valmistumisen jälkeen. Toisessa teemassa käsitellään haastateltavien kokemuksia koulutuksesta. Tässä teemassa selvitetään miksi henkilö on hakeutunut opiskelemaan juuri oikeudellisen asiantuntijuuden linjalle, mitä odotuksia hänellä on koulutuksen osalta ja mitä vahvuuksia sekä kehittämisehdotuksia hänellä on koulutuksen suhteen. Lisäksi tutkitaan mitä hyötyjä henkilö kokee koulutuksella olleen työllistymisen tai opintojen jatkamisen kannalta. Kolmas teema käsittelee työllistymistä. Huomion kohteena ovat erityisesti haastateltavan yksilölliset kokemukset siitä, kokeeko haastateltava työskentelevänsä oikeudellista asiantuntijuutta vaativissa tehtävissä ja kokiko hän työllistymisensä helppona vai haastavana. Neljännessä teemassa päästään valmistuneiden nykyiseen työtilanteeseen. Työelämässä olevilta haastateltavilta selvitetään kokevatko he päässeensä hyödyntämään oikeudellista osaamistaan työssään ja kokevatko he työskentelevänsä koulutustaan vastaavissa töissä. Tutkimuksen puitteissa haluttiin myös selvittää kokevatko henkilöt saaneensa koulutuksesta hyvät valmiudet suoriutua nykyisistä työtehtävistään. Koska tutkimukseen osallistui myös opiskelijoita, selvitettiin miksi henkilöt jatkoivat opintojaan valmistuttuaan, olivatko he pyrkineet opiskeluiden välissä työelämään ja kokevatko he, että koulutuksessa olisi voitu tehdä jotain toisin, jotta he eivät olisi jatkaneet opintojaan oikeustradenomin koulutuksen jälkeen.

5.1 Haastateltavien taustatiedot

Tässä luvussa paneudutaan haastateltavien taustatietoihin. Tutkimuksen kannalta oli oleellista selvittää osallistuvien henkilöiden sukupuoli, ikä, valmistumisvuosi, työhistoria valmistumisen jälkeen sekä haastateltavan nykyinen työtilanne. Tarkat kysymykset kysymyspatteristossa (liite 1.)

5.1.1 Haastateltava A:n taustatiedot

Tutkimuksen ensimmäinen haastateltava A on 25-vuotias nainen. A on valmistunut Tampereen ammattikorkeakoulusta oikeustradenomiksi helmikuussa vuonna 2012. Valmistumisensa jälkeen A on työskennellyt kiinteistösihteerinä asumisoikeusasuntoja välittävässä yrityksessä, jossa hänen työsuhteensa luonne oli määräaikainen päättyen elokuussa 2012. Tämän jälkeen A on työskennellyt vientisihteerinä rehu- ja elintarviketeollisuutta harjoittavassa pörssiyhtiössä, jossa hänen työsuhteensa luonne on toistaiseksi voimassa-oleva tilapäistyöntekijä. A työskentelee edelleen samassa työtehtävässä. Nykyään A opiskelee päätoimisesti Turun yliopistossa oikeustieteellisessä tiedekunnassa, jossa hän aloitti opintonsa vuonna 2013.

5.1.2 Haastateltava B:n taustatiedot

Haastateltava B on 27-vuotias nainen, joka on valmistunut oikeustradenomiksi Tampereen ammattikorkeakoulusta joulukuussa vuonna 2012. Valmistuessaan B työskenteli toimistosihteerinä autokoulussa. Henkilön B työsuhteen laatu oli vakituinen. Toukokuussa 2013 B siirtyi työskentelemään asianajoassistentiksi yhteen Suomen suurimmista yritysjuridiikkaan keskittyvistä asianajotoimistoista. Työsuhteen laatu on vakituinen ja B työskentelee samassa tehtävässä edelleen.

5.1.3 Haastateltava C:n taustatiedot

Haastateltava C on 25-vuotias nainen. Hän on valmistunut oikeustradenomiksi Tampereena ammattikorkeakoulusta joulukuussa 2012. C on toiminut kärjäsihteerin virassa kärjäoikeudessa vuoden 2012 alusta. Valmistuessaan C työskenteli jo nykyisessä asemassa, mutta määräaikaisessa työsuhteessa. Virkaan C astui heti oikeustradenomiksi valmistuttuaan. C:llä ei ole muuta työkokemusta opintojensa tai valmistumisensa jälkeiseltä ajalta.

5.1.4 Haastateltava D:n taustatiedot

Haastateltava D on 28-vuotias, vuonna 2013 oikeustradenomiksi valmistunut nainen. Valmistumisensa jälkeen D on työskennellyt maanmittaustoimistossa kirjaamissihteerinä sekä pankissa lainopillisena assistenttina. Maanmittaustoimistossa D kertoi työskennelleensä määräaikaisella työsopimuksella tammikuusta 2013 lokakuun loppuun 2014, josta hän jatkoi suoraan pankkiin lainopillisen assistentin määräaikaiseen pestiin marraskuussa 2014. Nykyisessä työssään D tuuraa perhevapaalla olevaa henkilöä lokakuun 2015 loppuun.

5.1.5 Haastateltava E: taustatiedot

Tutkimuksen viimeinen haastateltava E on 27-vuotias vuonna 2012 oikeustradenomiksi valmistunut nainen. Henkilö E on valmistumisensa jälkeen työskennellyt määräaikaisilla työsopimuksilla palkanlaskijana teknologiateollisuuden yrityksessä vuosina 2011-2013. Tämän jälkeen hän oli pääsääntöisesti työttömänä noin vuoden valmistautuessaan jatko-opintoihinsa. E kuitenkin työskenteli keikkaluontoisesti samassa yrityksessä vuosina 2013- 2014. Nykyään E opiskelee Turun yliopistossa oikeustieteellisessä tiedekunnassa, jossa hän aloitti elokuussa 2014. Tätä ennen E opiskeli Tampereen avoimessa yliopistossa, jossa hän suoritti hallintotieteiden opintokursseja.

5.2 Hakeutuminen ja kokemukset oikeustradenomikoulutuksesta

Haastattelun toinen teema keskittyy koulutukseen. Haastattelussa keskusteltiin siitä, miten henkilöt olivat valinneet juuri oikeudellisen asiantuntijuuden linjan ja millaisia odotuksia heillä koulutuksesta ja opinnoista oli. Oikeustradenomikoulutuksen kehittämisen kannalta oli oleellista myös selvittää mitä oikeustradenomeiksi valmistuneet kokivat koulutuksen vahvuuksiksi sekä kehitettäviksi osa-alueiksi. (liite 1.)

5.2.1 Haastateltava A:n kokemukset koulutuksesta

A aloitti oikeustradenomiksi valmistavat opinnot silloisessa Pirkanmaan ammattikorkeakoulussa vuonna 2008 nuorisoryhmässä. A kertoo halunneensa lähteä opiskelemaan oikeustieteitä yliopistoon, mutta koki että ei ollut vielä valmis hakuprosessiin. A koki, että oikeustradenomin koulutus oli ainoa vaihtoehto, jossa pääsee opiskelemaan juridiikkaa. A kertoo, että oikeudellisen asiantuntijuuden linjalla opiskelu tuki hänen lopullista päämäärää, joka oli hakeutuminen opiskelemaan oikeustieteitä yliopistoon. Hän kokee, että liiketalouden perusopinnot olivat vain hyvä lisä juridiikan ohessa. A:n alkuperäinen tarkoitus ei ollut suorittaa oikeustradenomin tutkintoa loppuun vaan hakea yliopistoon oikeustieteelliseen tiedekuntaan ensimmäisen opintovuoden jälkeen. Hän kertoo jääneensä jatkamaan opintojaan henkilökohtaisessa elämässään tapahtuneiden muutosten vuoksi. A koki, että oikeustradenomin koulutus olisi niin sanottu valmennuskurssi yliopiston pääsykokeisiin. Tässä suhteessa A kokee koulutuksesta olleen hyötyä sillä hänet hyväksyttiin Turun yliopistoon ensimmäisellä hakukerralla. Toisaalta hän kokee tuhlanneensa aikaa suorittamalla oikeustradenomin tutkinnon loppuun ennen yliopistoon pyrkimistä.

A:lla oli hyvät odotukset työllistymisestäään aloittaessaan oikeustradenomin opinnot. Hän uskoo, että oikeudellista asiantuntijuutta omaaville tradenomeille on hyvä rako työelämässä oikeuslaitoksissa työskenteleville sihteereille sekä firmoihin, joissa kaivataan oikeudellista osaamista työntekijöiltään. A kokee oikeustradenomin koulutuksesta olleen hyötyä myös oman työllistymisen kannalta. A kokee työnantajien arvostaneen kurssikattausta sekä oikeudellista asiantuntijuutta yhdistettynä liiketalouteen. Hän uskoo saaneensa parempia kesätyöpaikkoja kuin kanssaan opiskelevat oikeustieteiden ylioppilaat.

Tutkimuksessa keskusteltiin myös koulutusohjelman vahvuuksista sekä kehityskohdista valmistuneiden työllistymisen kannalta. A uskoo, että oikeustradenomin koulutuksen hyviä puolia ovat erottumiskyky muista tradenomeista työnhakuprosessissa. A kokee, että oikeudellisen asiantuntijuuden lisäksi työnantajat arvostavat myös liiketalouden osa-aluetta koulutuksessa yritysmaailman ymmärtämisen kannalta. Omassa työssään vientisihteerinä, A kokee koulutusohjelmaan sisältyneen kaupallisen englannin kielen opintojen olleen hyödyllisiä. Lisäksi hän uskoo erottuvansa muista toisen vuoden oikeustieteellisessä tiedekunnassa opiskelevista kesätöitä hakiessa. Hän kokee, että pohjalla oleva oikeustradenomin tutkinto erottaa hänet positiivisella tavalla muista saman vuosikurssin opiskelijoista.

Siirryttäessä A:n kanssa aiheeseen koulutusohjelman puutteista ja kehitysideoista, toistui keskustelussamme usein odotukset käytännönläheisempien, innostavampien ja vaativampien opetusmetodien käytöstä. Ensinnäkin A olisi toivonut opetus suunnitelman sisältäneen enemmän kursseja, joissa työskentely olisi ollut käytännönläheisempää. Hän muun muassa toivoi koulutusohjelman sisältäneen enemmän haasteiden ja erilaisten sopimusten ja dokumenttien, kuten avioehto- ja harjoittelua. A uskoo näistä taidoista olevan enemmän konkreettista hyötyä oikeustradenomin työssä. Toiseksi esimerkiksi käytännönläheisemmästä oppimisesta A tarjosi opiskelijoille järjestettävään enemmän ekskursioiden tapaisia yhteistyömahdollisuuksia mahdollisten työnantajien kanssa.

Käytännönläheisemmän otteen lisäksi A peräänkuulutti innostavampaa luentototeutusta sekä korkeampaa vaatimustasoa. A olisi esimerkiksi toivonut kursseilla käytävän yksityiskohtaisemmin läpi säädöksiä ja toivonut enemmän ryhmätöitä, joissa olisi käsitelty konkreettisia oikeustapauksia. A kokee, että häntä olisi motivoinut interaktiivisempi kurssitoteutus. A kommentoi myös opiskelijoiden luentoaktiivisuudesta ja luennoitsijoiden tasosta. A ei kokenut luennoille osallistumista aina hyödylliseksi oman oppimisen kannalta, luennoitsijasta riippuen. Kehitysideaa tähän kysyessäni A ehdotti, että luennoitsijat voisivat kontaktikerroilla suorittaa opiskelijoille tehtäviä, joiden avulla he pystyvät suoraan vaikuttamaan tenttiarvosanaan. Tämän kaltainen opetusmetodi motivoisi opiskelijoita osallistumaan luennoille sekä oppimaan. A:n mukaan koulutusohjelman vaatimustasoa tulee nostaa huomattavasti, mikäli Tampereen ammattikorkeakoulu haluaa valmistaa osaavia oikeustradenomeja työelämään. A kokee, että häneltä ei vaadittu paljoa keskinkertaisten arvosanojen saavuttamiseen.

A kertoi mitä hän oli kokenut koulutuksen hyödyiksi työllistymisen tai nykyisten opintojensa kannalta. Hän koki, että tutkinnon suorittaminen valmensi häntä oikeustieteellisen tiedekunnan pääsykokeisiin. A kertoi tutkinnon olleen hyvä pohja pääsykokeille, mutta ei niinkään nykyisille opinnoilleen. A listasi kokemukseensa hyödyiksi myös työllistymisen sekä tulevan harjoittelupaikan saamisen. Hän kokee työllistyneensä parempiin tehtäviin kuin oikeustieteiden ylioppilaat ja lisäksi hän uskoo saavansa nopeammin harjoittelupaikan asianajotoimistosta kuin muut saman vuosikurssin opiskelijat, joilla ei ole korkeakoulututkintoa taustalla. Tämän myötä A uskoo saavansa helpommin myös nykyisiä opintojaan vastaavaa työtä. Vaikka A kertoo kokevansa tutkinnon vieneen häneltä paljon aikaa, sanoo hän olevansa tyytyväinen siitä, että hänellä on jo yksi korkeakoulututkinto.

5.2.2 Haastateltava B:n kokemukset koulutuksesta

Haastateltava B aloitti oikeustradenomin opintonsa silloisessa Pirkanmaan ammattikorkeakoulussa vuonna 2008 nuorisoryhmäopiskelijana. B kertoo hakeneensa opiskelemaan liiketaloutta oikeudellisen asiantuntijuuden linjalle ilman mitään painavaa syytä. Liiketalous ei ollut B:n ainoa vaihtoehto vaan hän haki opiskelupaikkaa myös hotelli- ja ravintola-alalta. Oikeudellisen asiantuntijuuden linjan hän valitsi, koska se erottui niin sanotusta ”normaalista” liiketalouden koulutusohjelmasta. Muutoin B ei kokenut juuri oikeudellisen asiantuntijuuden luovan hänen valinnalleen lisäarvoa. B kertoo, että opintojensa ensimmäisen vuoden aikana hän päätti hakea uudelleen hotelli- ja ravintola-alalle, koska koulutusohjelma ei vastannut hänen alkuperäisiä odotuksiaan opinnoista. B pääsi hyväksytyksi opiskelemaan hotelli- ja ravintola-alaa, mutta kieltäytyi paikasta ja jatkoi opintojaan oikeudellisen asiantuntijuuden linjalla. Syyksi B kertoi olleen opiskelijaystävät, joiden kanssa opintojaan suoritti. B ei siis koe ratkaisullaan olleen muuta syytä.

B:n odotukset opintojensa hyödyllisyydestä työllistymisen kannalta kulminoituivat koulun markkinoimiin valtion virastojen harjoittelupaikkoihin. B uskoi saavansa hyvät valmiudet työskennellä valtion virastossa syventävän harjoittelunsa päätteeksi. B kertoo saaneensa käsityksen, että valtion tarjoamia harjoittelupaikkoja riittäisi kaikille, mutta lopulta hän päätyi suorittamaan syventävän harjoittelunsa organisaatiossa, joka ei harjoittanut juridista toimintaa. B uskoo, että hänen työllistymismahdollisuutensa koulutustaan vastaavalle alalle olivat pitkälti sidoksissa työharjoitteluun. B:n kokemuksen mukaan moni valtion virastossa syventävän harjoittelunsa suorittanut henkilö toimi valmistumisensa jälkeen samassa organisaatiossa virassa.

Keskusteltaessa B:n kanssa koulutusohjelman hyvistä puolista, B kertoo saaneensa itsevarmuutta hakiessaan töitä muun muassa asianajotoimistoista. B kokee, että oikeudellisen asiantuntijuuden maininta työhakemuksessa edesauttoi häntä erottumaan muista tradenomin tutkinnon omaavista työnhakijoista. B kuitenkin uskoo, että termin ”oikeustradenomi” virallistaminen myös tutkintotodistukseen loisi huomattavaa lisäarvoa työmarkkinoilla. Nyt hän uskoo sen tuovan lisäarvoa vain koulutusohjelmaa tarjoaville ammattikorkeakouluille. Koulutusohjelman muita hyviä puolia B kertoo olleen juridisen englanninkielen opinnot, viestinnän ja markkinoinnin kurssit sekä tietotekniikan opinnot. Juridisista opinnoista B ei koe hyötyneensä nykyisessä työssään.

Kehitysideoista keskustellessamme B painotti opetuksen laadun parantamista sekä syventävien kurssien valinnanvapautta. B kokee, että juridiset opinnot olivat pitkälti vain eri oikeudenalojen pintaraapaisua. Hän olisi toivonut mahdollisuutta syventyä eri oikeudenaloihin vapaavalintaisten kurssien kautta. Myös opetusmenetelmät olisivat voineet B:n mukaan olla monipuolisempia. B kokee, että usein teetetyt ”oikein-väärin”-tehtävät eivät olleet inspiroivia eivätkä laadukkaasti toteutettuja. Kurssien sisältöön B olisi toivonut myös enemmän konkreettisten oikeustapausten käsittelyä, joita joillain kursseilla olikin.

B kokee tutkinnostaan olleen osittain hyötyä työllistymisensä kannalta. B on työnhakuprosessiensa aikana huomannut työnantajien pitäneen Tampereen ammattikorkeakoulun tutkintoa suuressa arvossa. Lisäksi B kertoi haastattelussaan saaneensa itsevarmuutta hakea rohkeammin töitä esimerkiksi asianajotoimistoista, joista hän ei olisi uskonut liiketalouden perustutkinnon suorittaneena tradenomina hakeneensa töitä. Muuten B ei ole kokenut oikeudellisen suuntautumisen olleen hänen työllistymisensä kannalta olennainen.

5.2.3 Haastateltava C:n kokemukset koulutuksesta

Haastateltava C:lle liiketalouden oikeudellisen asiantuntijuuden suuntautumisvaihtoehto oli luonnollinen valinta. C kertoi, että häntä kiinnosti koulutusohjelma, joka yhdisti liiketalouden sekä juridiset opinnot. C:tä oli kiinnostanut juridiikka jo lukio-opintojensa aikana ja hän mietti myös yliopistoon oikeustieteellisen tiedekuntaan hakeutumista, mutta koki sen olevan liian iso työ heti ylioppilaskirjoitustensa perään.

Vaikka C koki oikeudellisen asiantuntijuuden suuntautumisen olevan luonnollinen valinta ammattitutkintonsa suorittamiselle, ei hän täysin tiennyt mitä lähtee konkreettisesti opiskelemaan. C:lle oli opintojaan aloittaessa epäselvää lähinnä se, mihin oikeustradenomin tutkinnolla valmistutaan ja minne oikeustradenomien on määrä työllistyä. Tämän C kertoo selviytyneen hänelle hänen hakiessa ja viimeistään suorittaessaan syventävää harjoittelujaksoaan. C suoritti syventävän harjoittelujaksonsa käräjäoikeudessa. Tämän harjoittelujakson aikana C:lle selvisi, että tämä olisi paikka, jossa hän haluaa tulevaisuudessa työskennellä. C oli jo opintojensa aikana päättänyt, että haluaa suorittaa syventävän harjoittelujaksonsa juuri käräjäoikeudessa. C kertoi oikeustradenomin tutkinnon vastanneen kohdallaan täysin hänen odotuksiaan työllistymisensä suhteen heti, kun

hänelle alkoi muodostua käsitys, mitä työllistymisvaihtoehtoja oikeustradenomilla on. Toisaalta C kertoo olleensa myös hieman pettynyt siihen, että koulutus valmentaa hänen kokemuksiansa mukaan pitkälti sihteerin työhön. Hän kokee, että koulutuksen taso ei riitä valmentamaan opiskelijoita muihin tehtäviin.

Myös C kokee oikeudellisen asiantuntijuuden lisän liiketalouden opinnoissa olleen hyödyksi työllistymiselleen. C ei usko, että olisi koskaan päässyt saati osannut hakea kärjäoikeuteen, mikäli ei olisi valinnut oikeudellisen asiantuntijuuden suuntautumisvaihtoehtoa liiketalouden opinnoista. Hän myös uskoo oikeudellisella ymmärryksellään olleen painoarvoa saadessaan jatkaa työskentelyä kärjäsihteerinä harjoittelunsa päätyttyä. C kertoo koulutuksen antaneen hänelle hyvää tietämystä muun muassa kärjäsihteerinä työskentelystä ja uskoo, että harjoittelun suorittaminen kärjäoikeudessa oli ensisijaisen tärkeää työllistymisensä kannalta.

Toisaalta myös C kokee, että kurssivalinnoissa sekä opetusmetodeissa on kehittämisen varaa. C:n mukaan opetusmenetelmät olivat jäykkiä ja yksitoikkoisia. C kokee, että oikeustapausten käsittely jäi liian vähälle. Hän uskoo, että oikeustapausten purkaminen ja käsittely olisivat kehittäneet oikeudellista ymmärrystä, ongelmanratkaisukykyä sekä juridista kirjoitustaitoa paremmin kuin usein teetetyt ”oikein-väärin”-tehtävät. C:n mukaan opiskelu olisi voinut olla myös interaktiivisempaa ryhmätyöskentelyä myös juridisissa opinnoissa eikä vain liiketalouden perusopinnoissa. Ryhmätyöskentely olisi C:n mukaan myös haastanut opiskelijoita enemmän. Kurssivalinnoissa myös C olisi toivonut enemmän mahdollisuuksia syventää juridista tietämystään ja osaamistaan vapaavalintaisten kurssien kautta. C kokee, että opintosuunnitelman mukaiset juridiset opinnot käsittivät vain pintaraapaisun oikeusjärjestelmästä ja sen vuoksi hän olisi toivonut lisämahdollisuuksia syventää ymmärrystään vapaasti valittavilla kursseilla. Vaikka C kokee työllistyneensä juuri sinne mihin jo opintojensa alkuvaiheessa halusi, kokee hän, että olisi tärkeää kertoa monipuolisemmin oikeustradenomin eri työllistymisvaihtoehtoja. C:n mielestä opettajat painottivat jopa liikaa valtionhallinnon virastoja työnantajina vaikka hän uskoo, että myös yksityisillä työmarkkinoilla on oiva rako oikeustradenomeille. C:n aloittaessa opintojaan oikeustradenomi oli käsitteenä vielä niin tuore, että monella ei ollut täyttä ymmärrystä mitä oikeustradenomi voi konkreettisesti tehdä.

5.2.4 Haastateltava D:n kokemukset koulutuksesta

Haastateltava D kertoo perustelleensa liiketalouden oikeudellisen asiantuntijuuden suuntautumislinjan valitsemisen sen erottumiskyvyn vuoksi. D halusi suorittaa liiketalouden tutkinnon sen yleispätevyyden vuoksi ja kiinnostui oikeudellisen asiantuntijuuden linjasta erottuakseen tradenomeista, joita hän kuvailee valmistuvan ”liukuhihnalta”. D oli halukas erikoistumaan juuri oikeudelliselta puolelta sillä juridiset kysymykset olivat kiinnostaneet jo aiemmin, mutta hän ei kertomansa mukaan kokenut aihetta kohtaan niin suurta intohimoa, että olisi jaksanut panostaa oikeustieteiden maisterin tutkintoon. D:n perusteluja tutkintolinjansa valinnalle olivat sen yleispätevyys ja erottuvuus sekä oma kiinnostus juridisia kysymyksiä kohtaan.

Keskustelimme siitä, millaisia odotuksia D:llä oli työllistymisensä suhteen hakeuduttuaan opiskelemaan liiketaloutta oikeudellisen asiantuntijuuden suuntautumislinjalle. D kertoi olettaneensa, että hän pääsee työskentelemään tiiviimmin oikeudellista ymmärrystä vaativien tehtävien parissa eikä niin sanotuissa ”perustradenomin” töissä, joiksi hän mainitsi muun muassa palkanlaskennan ja toimistosihteerin työt. D kertoo koulutuksen vastanneen tässä suhteessa hänen odotuksiaan, sillä hän kokee työskennelleensä oikeustradenomin koulutusta vastaavissa töissä aina kesästä 2011 alkaen, jolloin hän aloitti kesätyöntekijänä Tampereen Osuuspankissa opintojensa ollessa vielä kesken.

D uskoo, että oikeudellinen asiantuntijuus luo tradenomin tutkinnolle lisäarvoa ja erottaa sen muista tradenomeista helpottaen oikeustradenomien työllistymistä. D kertookin koulutuksesta olleen hyötyä hänelle juuri työllistymisensä kannalta. Hän pääsi kesätöihin pankkiin vuonna 2011, opintojensa ollessa vielä kesken. D kertoo pankin palkanneen hänet juuri oikeudellisen asiantuntijuuden opintojensa vuoksi. Pankki halusi palkata nimenomaan oikeudellisen asiantuntijuuden suuntautumislinjalla opiskelevan tradenomin. D jatkoi pankissa lainopillisena assistenttina aina vuoden 2012 loppuun, jolloin hän päätti määräaikaisen sopimuksensa ja siirtyi maanmittauslaitokselle kirjaamissihteeriksi.

D kokee, että itse nimike on hyödyllisempi kuin tutkinnon sisältö. D uskoo koulutuksesta olleen hänelle hyötyä tutkintolinjan luoman mielikuvan vuoksi. Hän uskoo työnantajien saavan oikeustradenomin asiantuntemuksesta paremman kuvan kuin mitä tutkinnon suorittaneet todellisuudessa omaavat. D ei kuitenkaan kiellä sitä etteivätkö yritykset ja viras-

tot myös tarvitsisi oikeudellisen asiantuntijuuden omaavia assistentteja sekä toimistotyöntekijöitä. D siis kokee, että oikeustradenomeille on oma tarpeensa työmarkkinoilla ja täten koulutuksesta olleen hyötyä hänelle.

Vaikka D kokee olleensa erittäin hyvä esimerkki oikeustradenomin työllistymisestä omalle alalle, kokee hänkin koulutusohjelmassa olleen joitain puutteita. D olisi toivonut opintosuunnitelman olleen tiivistetymmpi. Ensimmäisten periodien jälkeen luentoja oli hänen mukaansa liian harvoin. D:n mielestä viikot olisivat voineet olla siis tiiviimpiä lähiopetuksen kannalta. D olisi myös toivonut luentojen olleen paremmin suunniteltuja ja oppimateriaalin olleen laadukkaampaa. D koki, että opetusta ei toisinaan oltu mietitty loppuun asti. Esimerkkinä hän kertoi muun muassa liiallisen internetin selailun joillain luennoilla. D summaa, että opetus olisi voinut olla suunnitellumpaa ja inspiroivampaa. Luentojen sisällön lisäksi D olisi toivonut enemmän mahdollisuuksia valinnaisten kursien suhteen, jotta hän olisi voinut syventää tietämystään itseään kiinnostavien aihealueiden osalta. D olisi toivonut myös vahvempaa opinnonohjausta opintojensa alussa. Hän kokee, että opiskelijat jäivät Pirkanmaan ammattikorkeakoulussa vaille opinnonohjausta, jonka hän kokee kuitenkin korvautuneen Tampereen ammattikorkeakouluun siirtyessä.

5.2.5 Haastateltava E:n kokemukset koulutuksesta

E kertoo halunneensa syventää merkonomien tutkintoaan oikeudellisella tietämyksellä ja kertoo siksi valinneensa liiketalouden oikeudelliseen asiantuntemukseen syventävän linjan. E koki, että liiketalouden perustutkinto olisi ollut liiaksi toistoa kauppakoulun jälkeen ja hän uskoi, että kaupallisen ja oikeudellisen korkeakoulututkinnon yhdistelmä toisi lisäarvoa työmarkkinoilla ja loisi myös hänelle enemmän mahdollisuuksia työllistymisen suhteen. E uskoi tutkinnon ”avaavan paljon ovia”. E:n ensisijaiset odotukset oikeustradenomin koulutukselta olivat ammatillisen osaamisen kasvattaminen, monipuoliset työllistymismahdollisuudet, korkeakoulututkinnon lisäarvo ammattitutkintoon nähden sekä toiveet paremmasta palkkatasosta.

E ei koe odotuksiensa täyttyneen muilta kuin ammatillisen osaamisen kasvattamisen osilta. E ei kokenut korkeakoulututkinnosta olleen merkittävää hyötyä, koska hän olisi palkanlaskijana saanut samaa palkkaa myös merkonomien tutkintotodistuksella. E pettyi myös siihen, että hän ei päässyt hyödyntämään oikeudellista osaamistaan työelämässä.

Oikeustradenomeille ominaiset työt olivat E:n mukaan kiven alla ja kun paikkoja aukesi, oli niihin paljon hakijoita. E kertoi, että hän ei ehtinyt etsiä pitkään aktiivisesti muita töitä, koska hän alkoi miettiä opiskeluidensa jatkamista oikeustieteiden maisteriksi. E jatkoi siis työskentelyään palkanlaskijana elokuuhun 2013, jolloin hänen senhetkinen määräaikainen työsuhteensa päättyi.

Oikeustradenomin koulutuksen vahvuuksiksi omassa työelämässä E luettelee olleen opintojen osittainen käytännönläheisyys, juridisen tekstin ymmärtäminen ja työehtosopimusten tulkitseminen. E kokee näiden seikkojen olleen hänelle koulutuksestaan eduksi hänen toimiessa palkanlaskijana. E uskoo koulutuksestaan olleen enemmän hyötyä, mikäli hän olisi työskennellyt oikeudellista ymmärrystä vaativissa tehtävissä, mutta palkanlaskijana hän olisi voinut työskennellä myös merkonomien papereilla. Tästä syystä E ei koe koulutuksesta olleen kovin suurta hyötyä hänelle työelämässä. Vahvuudeksi E kertoo kokeneensa myös opiskelun pienryhmissä. Hän kokee pienryhmissä toteutetun opetuksen olevan huomattavasti tehokkaampaa ja yksilöllisempää kuin luentotyypinen opetus.

Nykyisten opintojensa kannalta E kertoo oikeustradenomin koulutuksesta olleen hänelle hyötyä niiltä osin, että opiskeltavat asiat eivät ole hänelle täysin uusia, vaikka opinnot ammattikorkeakoulussa olivat vain pintaraapaisu. E uskoo, että oikeustieteiden opinnot voivat olla hänelle helpompia kuin oikeustieteiden ylioppilaille, sillä hän uskoo juridisen lukutaitonsa kehittyneen oikeustradenomiopintoja suorittaessaan. Juridisen tekstin ymmärtämisen lisäksi E uskoo osaavansa erottaa nyt relevantin tekstin epärelevantista. Muutoin ammattikorkeakoulututkinto ei ole edesauttanut nykyisissä opinnoissa. E kertoo, että viestinnän kurssi on ainut kurssi, jonka hän on saanut hyväksiluettua. E:llä ei myöskään ole mahdollisuutta esimerkiksi valmistua aikaisemmin. Täten hän kokee ammattikorkeakoulun olleen sanojensa mukaan hyvä valmentava koulu yliopistoon juridisen tekstin ymmärtämisen kannalta.

Koulutusohjelman kehitettäviä puolia pohtiessaan, E kertoo törmänneensä opettajien ja luennoitsijoiden huomattaviin tasoeroihin. E kertoo huomaavansa tutkintotodistuksissaan kahtiajaon siinä kenen opetuksessa saanut välttäviä arvosanoja ja kenen opetuksessa kiitettäviä. E uskoo kahtiajaon johtuneen henkilökemioiden vaikutuksesta opintosuoritusten arvioinnissa, sillä arvosanojen erot on selvästi huomattavissa. E ei koe törmänneensä kyseiseen ilmiöön yliopistossa opiskellessaan. Myös opiskelumuodoissa hän kokee olevan kehittämistä. Esimerkkinä E kertoo ennen lähiopetusta annettavat etätehtävät.

E ei kokenut oppineensa tehtäviä tehdessä, koska aihe avattiin vasta seuraavalla lähiope- tuskerralla. E koki, että opiskelu oli lähempänä yliopistojen opetusmetodeja, joissa opis- kelijoiden tulee opiskella itsenäisesti. E olisi toivonut saavansa ammattikorkeakouluille ominaisempaa, käytännönläheistä opetusta sen sijaan, että kursseilla olisi opeteltu laki- pykälää ulkoa.

5.3 Kokemukset työllistymisestä

Haastattelun kolmannessa teemassa keskityttiin henkilöiden työllistymiseen ja urapol- kuun valmistumisen jälkeen. Haastattelussa pyrittiin selvittämään olivatko haastateltavat kokeneet työllistyneensä koulutustaan vastaaviin tehtäviin ja olivatko he kokeneet työl- listymisen haastavana vai helppona. (liite1.)

5.3.1 Haastateltava A:n kokemukset työllistymisestä

Henkilö A on oikeustradenomiksi valmistumisensa jälkeen työskennellyt sihteerinä yleis- hyödyllisessä asuntoyhteisössä, jossa hänen työsuhteensa luonne oli määräaikainen. Sit- temmin A on työskennellyt toistaiseksi voimassaolevalla sopimuksella tilapäistyönteki- jänä vientisihteerinä rehu- ja elintarviketeollisuutta harjoittavassa pörssiyhtiössä oikeus- tieteellisen tiedekunnan opintojensa ohessa. Keskustellessamme aiheesta, onko A mieles- tään työllistynyt valmistumisensa jälkeen koulutustaan vastaaviin töihin, hän kertoo ko- kevansa työskennelleen oikeustradenomeille soveltuvissa työtehtävissä.

A kokee, että työllistyminen nyky-yhteiskunnassa voi olla haastavaa liiketaloutta opis- kelleille sillä tradenomeja ja kauppatieteilijöitä valmistuu paljon ja he vievät toistensa työpaikkoja. Omalla kohdallaan A kokee työllistymisessään ollut onnea sillä hän on työl- listynyt valmistumisensa jälkeen kaikkiin hakemiinsa paikkoihin. A uskoo, että oikeudel- lisesta tietämyksestä oli hyötyä hänet palkattaessa kiinteistöalalle, koska työnkuvaan liit- tyi kiinteästi haasteiden tekeminen. Hän uskoo, että työnantaja katsoi oikeudellisen asi- antuntijuuden eduksi kyseisessä työtehtävässä. Vaikka A uskoo, että tradenomin tutkinto riittänee myös aloilla, joilla hän on työskennellyt, on oikeudellista asiantuntijuutta omaa- ville oikeustradenomeille hyvä rako työelämässä.

5.3.2 Haastateltava B:n kokemukset työllistymisestä

Haastateltava B on valmistumisensa jälkeen työskennellyt vakituisessa työsuhteessa toimistosihteerinä autokoulussa sekä asianajoassistenttina asianajotoimistossa, jossa hän edelleen työskentelee. B on sanojensa mukaan hakenut sekä tradenomille että oikeustradenomille soveltuvia työpaikkoja, mutta nyt hän kokee työskentelevänsä oikeustradenomin koulutusta vastaavassa työssä. Tosin B mainitsee, että hänen kollegansa on koulutukseltaan tradenomi, joten erityistä oikeudellista asiantuntijuutta hän ei koe työssään tarvitsevan. B on hakenut toimistosihteerinä työskennellessään myös muita toimistotyöntekijän työpaikkoja sekä myös käräjäoikeudesta käräjäsihteerin virkaa. B kokee, että tutkinto on mahdollistanut työnhakua laaja-alaisemmin kuin tradenomin tutkinnon suorittaneilla sillä koulutusohjelma pohjautuu niin painavasti oikeudelliseen asiantuntemukseen, jota hän uskoo arvostettavan työmarkkinoilla.

B ei koe työllistymisensä olleen haastavaa, koska hän ei ole ollut päivääkään työttömänä valmistuttuaan, mutta työnhakemisen hän koki haastavana. B kertoi hakeneensa kymmeniä eri työpaikkoja, joissa monissa kerrottiin hakijoita olleen 100-150. B kertoi menestyneensä haastattelussa hyvin ja yltäneen usein kahden parhaan hakijan joukkoon. B uskoo, että tähän on vaikuttanut oma menestyminen työhaastattelussa, hyvät sosiaaliset taidot sekä monipuolinen työkokemus. B ei siis koe, että tutkintotodistus juuri oikeudellisen asiantuntijuuden linjalta olisi sinällään vaikuttanut hänen menestykseensä työhaastattelussa.

5.3.3 Haastateltava C:n kokemukset työllistymisestä

Henkilö C työskenteli käräjäsihteerinä määräaikaisella sopimuksella, mutta valmistuttuaan hänen virkansa vakinaistettiin. Astuessaan virkaan C toimi käräjäsihteerinä rikospuolella, jossa hänen pääasiallisiin työtehtäviinsä kuuluivat istuntojen valmistelut sekä istuntoihin osallistuminen ja asiakirjojen laatiminen istuntojen pohjalta. Nytemmin C työskentelee käräjäsihteerinä siviilipuolella, jossa hänen työnkuvaansa sisältyy konkurssien ja velkajärjestelyiden laatiminen, yrityssaneeraukset sekä laajat riita-asiat. C työskentelee hänelle nimetyn tuomarin sihteerinä, osallistuu istuntoihin ja valmistelee päätöksiä notaarille. C uskoo kuuluvansa siihen ryhmään, joka työskentelee täysin oikeustradenomin

tutkintoa vastaavassa työssä. Hän kertoo hakeneensa myös muita oikeustradenomille tyyppisiä töitä ja virkoja muun muassa poliisilaitokselta sekä yksityiseltä sektorilta asianajotoimistosta. C kertoo kuitenkin olleensa tyytyväinen työhönsä kärjäsihteerinä ja hän kertoo, että ei ole hakenut muita töitä siirryttyään siviilipuolelle. C koee, että työnhaku oli hänelle helpompaa kuin monelle muulle sillä hän astui virkaan heti valmistuttuaan. C kertoo olleensa onnekas päästessään suorittamaan harjoittelunsa kärjäoikeudessa sillä tämä avasi hänelle suoraan oven työllistymiselle. C kertoo olleensa tyytyväinen koulutukseen juuri työllistymisen kannalta.

5.3.4 Haastateltava D:n kokemukset työllistymisestä

Kuten aiemmin mainittiin, D on työskennellyt oikeustradenomille ominaisissa työtehtävissä jo ennen valmistumistaan. Hän työskenteli Osuuspankissa kesästä 2011 vuoden 2012 loppuun sekä lainopillisen assistentin että selvittelytoimihenkilön tehtävissä. Työskennellessään lainopillisenä assistenttina hänen vastuualueisiinsa kuuluivat muun muassa kuolinpesän osakkaiden neuvonta pankkiasioissa sekä edunvalvojien ja – valvottavien palvelu. Siirtyessään selvittelytoimihenkilöksi, D:n työtehtäviin kuuluivat asiakirjojen, perunkirjojen ja edunvalvontapäätösten tarkastaminen. D päätti päättää työsuhteensa Osuuspankissa jo ennen määräaikaisuuden päättymistä sillä hänelle tarjoutui tilaisuus aloittaa työt maanmittauslaitoksella kirjaamissihteerinä. Myös tässä työssä D:n työsopimuksen luonne oli määräaikainen tammikuusta 2013 lokakuun 2014 loppuun. D:n työkuvaan kuului lainhuutojen, kiinnitysten ja erityisten oikeuksien käsittely eli kiinteistön saannon lainmukaisuuden tarkastaminen ja uuden omistajan merkitseminen rekisteriin. Marraskuussa 2014 D vaihtoi jälleen takaisin lainopilliseksi assistentiksi Osuuspankkiin, jossa hän työskentelee määräaikaisella sopimuksella lokakuun 2015 loppuun perhevaipan sijaisuudessa.

Määräaikaisista työsopimuksista huolimatta, D on kokenut työllistymisen olleen helppoa, sillä hän on vaihtanut aina työstä toiseen joutumatta koskaan olemaan viikkoakaan työttömänä. Myös työnhaku on D:lle ollut vaivatonta. Hän on päässyt haastatteluihin juuri niihin paikkoihin joihin on pääasiallisesti halunnut ja saanut työn. Nykyiseen työhönsä Osuuspankissa D ei edes hakenut virallista kautta vaan soitti ja kyseli oliko heillä tarvetta. D pyydettiin haastatteluun ja hän pääsi samaan työtehtävään, jossa oli työskennellyt reilu

kaksi vuotta aikaisemmin. D oli haastateltavistani ainut, joka työskentelee jatkuvasti määräaikaisissa työsuhteissa. Keskustelimme myös siitä, kokeeko D tilanteensa stressaavaksi. D kertoi määräaikaisten sopimusten allekirjoittamisen olleen aluksi stressaavaa, mutta nyt hän kokee, että se on nykypäivän työmarkkinoiden luonne. D kokee olleensa onnekas työnsaannin suhteen ja kertoo, määräaikaisissa työsuhteissa työskentelyn olevan hänelle jo normaaliksi koettua arkea. D toki kokisi vakituisen työsuhteen tuovan tietynlaista turvaa, mutta hänen mukaansa mikään työsuhde ei ole enää varma, nykypäivän epävarmoissa olosuhteissa.

5.3.5 Haastateltava E:n kokemukset työllistymisestä

Haastateltava E ei ole kokenut työskennelleensä oikeustradenomille ominaisissa töissä tai edes hakeneensa aktiivisesti alan töitä. E aloitti työnsä palkanlaskijana osa-aikaisena opintojensa ohessa ja jatkoi siitä valmistuttuaan määräaikaisilla työ sopimuksilla. E kertoo, että syventävää harjoittelupaikkaa hakiessaan hän haki muun muassa käräjäoikeuteen pääsemättä kuitenkaan sisään. E ei kokenut tärkeäksi työllistyä oikeustradenomille omiin töihin valmistuttuaan, koska opintojen jatkaminen yliopistossa alkoi hahmottua seuraavaksi askeleeksi. E kertoo, että olisi kuitenkin panostanut aktiivisesti työnhakuun oman alan töihin oikeustradenomina, mikäli ei olisi päättänyt jatkaa opintojaan yliopistossa.

E kertoo kokeneensa työllistymisen ylipäättään helppona, koska hän ei ole koskaan ollut työttömänä muutoin kuin omasta tahdostaan. Kuitenkin hän kokee työllistymisen oikeustradenomin töihin olevan haastavaa, koska työpaikkoja on rajattu määrä ja hakijoita paljon. Oikeustradenomit kilpailevat samoista paikoista kuin tradenomit ja juridiikkaa ja kauppatieteitä yliopistossa opiskelleet. Hän kuitenkin uskoo mahdollisuuksien olevan vahvemmat oikeustradenomeille kuin tradenomeille.

5.4 Nykyinen työtilanne

Seuraavissa luvuissa käsitellään haastateltavien nykyistä työ- tai opiskelutilannetta. Ensimmäkin tuli selvittää kokeeko haastateltava työskentelevänsä koulutustaan vastaavissa

töissä vai kokeeko hän työskentelevänsä koulutustaan vastaamattomissa töissä. Tässä luvussa paneuduttiin siihen, kokivatko henkilöt pääsevänsä hyödyntämään koulutustaan työssään ja kokivatko he saaneensa koulutukselta hyvät valmiudet töihinsä. Osa haastateltavista oli myös jatkanut opintojaan eri oppilaitoksessa. Heidän kanssa keskusteltiin siitä miksi he olivat tutkinnon suorittamisen jälkeen jatkaneet opintojaan, olisiko oikeustradenomikoulutuksessa voitu tehdä jotain toisin, jotta he olisivat harkinneet työelämään siirtymistä ja pyrkivätkö he työelämään valmistuttuaan Tampereen ammattikorkeakoulusta. (liite 1.)

5.4.1 Henkilö A:n nykyinen työtilanne

Henkilön A päätoimi on opiskelu. Hän on aloittanut oikeustieteiden maisterin opintonsa vuonna 2012 Turun yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa. Opintojensa sivussa A:lla on tilapäistyöntekijän toistaiseksi voimassaoleva työsopimus vientisihteerinä.

Ensisijaiseksi syyksi opintojensa jatkamiselle A kertoo olleen kunnianhimo. Hän kokee, että oikeustradenomeille avoinna olevat työmarkkinat eivät vastaa hänen tavoitteitaan. A ei halua työllistyä assistentiksi vaan juristiksi, jolla on assistentti. Toisena syynä opiskelulle A sanoi olevan palkkatason. Oikeustradenomin palkka ei täytä hänen palkkatavoitteitaan, joten korkeampi tutkinto oli myös tätä myöden looginen askel. Näiden lisäksi A kertoi, että ei vielä oikeustradenomiksi valmistuessaan kokenut olevansa henkiesti valmis työelämään vaan hän halusi vielä jatkaa päätoimisena opiskelijana.

Tutkimuksen kannalta oli selvitettävä pyrkikö A työelämään valmistumisensa jälkeen ja olisiko koulutuksessa voitu tehdä jotain toisin, jotta A olisi kokenut haluavansa työllistyä oikeustradenomin tutkintoa vastaaviin työtehtäviin. A kertoi työskennelleensä kiinteistöalan yrityksessä jo ennen valmistumistaan. Hänellä oli vielä kuusi kuukautta määräaikaista työsopimusta jäljellä ja hän kertoo tietäneensä jo silloin, että hän aikoi hakea yliopistoon seuraavassa yhteishaussa, joten hän ei edes hakenut muita töitä. Mikäli häntä ei ensimmäisellä hakukerralla olisi hyväksytty sisään, A kertoo, että hän olisi pyrkinyt takaisin kiinteistöalan yritykseen ja hakenut seuraavana keväänä uudestaan yliopistoon. A kertoo, päämääränsä olevan työllistyä juristiksi ja siihen ei oikeustradenomin tutkinto

riitä. A kertoi, että pelkkä oikeustradenomin tutkinto oli poissuljettu ajatus hänen työelämänsä kannalta, joten hän ei koe itse koulutuksen olleen syy opintojen jatkamiselle vaan tutkinnon riittämättömyys.

5.4.2 Haastateltava B:n nykyinen työtilanne

Asianajotoimistossa vakituisesti työskentelevä B, kokee työskentelevänsä oikeustradenomin tutkintoa vastaavassa työssä. B kertoo, että vaikka hän ei usko työllistyneensä juuri oikeudellisen asiantuntijuutensa vuoksi, kokee hän pääsevänsä hyödyntämään koulutustaan osittain työssään. B:n työtehtävät painottuvat pitkälti tekstin purkamiseen sekä englannin kielisten käännostekstien tuottamiseen. Näistä syistä B kokee, että tietotekniikan kurssit, juridiset kieliopinnot sekä viestintään painottuvat kurssit ovat olleet hänen työnsä kannalta hyödyllisimmät. B ei koe pääsevänsä juurikaan hyödyntämään juridista osaamistaan koulutuksessaan, sillä työ painottuu pitkälti tekstin tuottamiseen ja purkuun asiakirjojen pohjalta. B kokee, että ammattikorkeakoulututkinnosta saatava oikeudellinen ymmärrys ei ole riittävä asianajotoimistoissa käytäviin ongelmanratkaisutilanteisiin, sillä juridisista opinnoista saatu tieto kattaa B:n mukaan vain pintaraapaisun opiskelluista oikeudenaloista. B kuitenkin uskoo juridisen tekstinymmärtämisen olevan varmasti helpompaa oikeudellisen asiantuntijuuden linjalla opiskelleelle. Haastattelun pohjalta on helppo päätellä, että B ei koe työssään olevan suurta merkitystä onko henkilö valmistunut tradenomiksi oikeudellisen asiantuntijuuden suuntautumisen linjalta vai ei.

5.4.3 Haastateltava C:n nykyinen työtilanne

Vaikka C kokee, että koulutus on edesauttanut hänen työllistymistään nykyisiin tehtäviinsä käräjäsihteerinä, ei hän kuitenkaan koe pääsevänsä hyödyntämään koulussa oppimaansa täysin työssään. C kertoo työnsä olevan hyvin kaavamaista ja itsenäinen päätöksenteko, jota hän työltä kaipaa, puuttuu. C ei myöskään näe nykyisessä työssään olevan enää etenemismahdollisuuksia oikeustradenomin tutkintopapereilla. C kertoo kollegojensa olevan sekä yo-merkonomeja että hallintotieteiden maistereita, joten työllistyminen

samoihin töihin onnistuu myös muilla tutkintotodistuksilla. Vaikka C ei täysin koe pääsevänsä hyödyntämään koulutustaan työssään, kokee hän silti ymmärryksensä oikeudellisissa asioissa olevan vahvempi kuin mitä se olisi ilman oikeudellista pohjaa.

C kokee saaneensa koulutukseltaan hyvät valmiudet suoriutua käräjäsihteerin tehtävistään. Hän ymmärtää työssään vaadittavat perusasiat, koska on koulutuksessaan saanut valmiudet juridiselle ajattelukyvyille. C uskoo, että työhön on juuri tämän vuoksi ollut helpompi päästä sisään kuin mitä esimerkiksi liiketalouden perustutkinnon suorittaneella tradenomilla olisi ollut. Vaikka samoja töitä voi tehdä ilman oikeudellisen asiantuntijuuden suuntautumisen suorittamista, kokee hän sen silti olleen suureksi eduksi työssään. Myös C kuitenkin kokee kaipaavansa lisää haasteita työssään, jonka vuoksi hän hakee yliopistoon oikeustieteelliseen tiedekuntaan keväällä 2015. C kertoo haluavansa lisähaasteiden lisäksi mahdollisuuden edetä ja tehdä itsenäisempää työtä ja hän uskoo palkkatason muuttuvan myös merkittävästi oikeustieteiden maisterin tutkinnolla. C kertoi alkavansa valmistautua toista kertaa Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan pääsykokeisiin. C kertoo olleensa aina kiinnostunut oikeustieteiden maisterin tutkinnosta, mutta hän kertoo pitkittäneensä jatko-opintojaan kerryttäkseen työkokemusta sekä selvittäkseen mitä hän tarkalleen ottaen haluaa tehdä. C:n tavoite on työllistyä tulevaisuudessa joko käräjäoikeuden notaariksi, pankkilakimieheksi tai yrityksen lakiosastolle. C ei usko itse oikeustradenomin opinnoista olevan konkreettista hyötyä tulevissa opinnoissaan, koska hänen oikeudellinen asiantuntemus ja ymmärrys ovat kasvaneet nykyisessä työssä.

5.4.4 Haastateltava D:n nykyinen työtilanne

D kokee pääsevänsä hyödyntämään oikeustradenomin koulutusta lainopillisen assistentin työssään osittain. Hän kertoo koulutuksen antaneen hänelle työkalut tiedonhakuun sekä auttaneen häntä syventämään juridista ajattelutapaa. D uskoo työnsä olevan helpompaa oikeudellisen asiantuntijuuden linjan suorittaneelle kuin liiketalouden perustutkinnon suorittaneelle tradenomille, koska oikeustradenomi koulutetaan ymmärtämään oikeudellista tekstiä ja suoriutumaan oikeudellista ongelmanratkaisua vaativista tehtävistä. Konkreettiset työtehtävät tulee D:n mukaan oppia itse työtä tekemällä, sillä koulu ei valmista suoraan assistentiksi. Pääsääntöisesti D kokee saaneensa koulutuksestaan hyvät valmiudet työlleen vaikka uskoo, että myös liiketalouden perustutkinnon suorittanut tradenomi

menestyisi samoissa töissä. D kuitenkin uskoo, että oikeudellisen asiantuntijuuden suuntautumislinja on edesauttanut häntä työllistymisensä suhteen hakemiinsa työpaikkoihin sekä antanut hänelle hyvät valmiudet ymmärtää oikeudellista ajattelu- sekä tiedonhankintakykyä.

5.4.5 Haastateltava E:n nykyinen työtilanne

Haastateltava E opiskelee oikeustieteiden maisterin tutkintoa Turun yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa. Hän aloitti opintonsa vuonna 2014. Haastattelussa paneuduttiin siihen, miten E päätti valmistumisensa jälkeen vielä jatkaa opintojaan oikeustieteiden maisteriksi. E kertoo oivaltaneensa tämän kesken oikeustradenomin tutkinnon opintojaan sillä hänen kiinnostuksensa oikeustieteitä kohtaan kasvoi opintojensa aikana. E kertoo olleensa ammattikorkeakouluun menneessään varma siitä, että hän haluaa työskennellä kaupallisella alalla ja että oikeudellinen asiantuntijuus olisi hyvä lisä tähän. Opintojensa ollessa vielä kesken, E harkitsi hakevansa yliopistoon opiskelemaan kauppatieteitä oikeustradenomiksi valmistuttuaan. Opintojensa ollessa loppusuoralla, E huomasi olevansa kiinnostunut erityisesti työoikeudesta. E kertoo olleensa palkanlaskijana paljon yhteydessä ammattiliittoihin muun muassa työehtosopimuksia tulkittaessa. E kertoo oivaltaneensa, että hän haluaa olla se henkilö, joka ratkoo kyseisiä kysymyksiä. Näin ollen E suoritti oikeustradenomin tutkintonsa sekä määräaikaisen työsuhteensa loppuun ja alkoi suorittaa oikeustieteiden kursseja avoimessa yliopistossa ja valmistautua seuraaviin oikeustieteellisen tiedekunnan pääsykokeisiin. E kertoo nyt haluavansa lakimieheksi ammattiliittoon. Hän kertoo opintojensa liiketalouden oikeudellisen asiantuntijuuden linjalla antaneen hänelle varmuutta nykyisistä opinnoistaan ja siitä mille alalle hän haluaa valmistua. E ei usko, että olisi oivaltanut oikeustieteiden maisterin tutkinnon olevan oikea hänelle ilman oikeudellisten alojen opiskelua ammattikorkeakoulussa.

Kuten haastateltava A:lta, selvitettiin myös haastateltava E:ltä olisiko oikeustradenomin koulutuksessa voitu tehdä jotain toisin, jotta hän ei olisi halunnut jatkaa opiskelua tutkinnon suorittamisen jälkeen. Myöskään E ei koe, että koulutuksessa olisi voitu tehdä mitään toisin. E kertoo, että mikäli hän olisi työllistynyt täysin oikeustradenomin koulutusta vastaaviin töihin, kuten esimerkiksi käräjäoikeuteen, olisi hän ehkä voinut jättää jatko-opinnot suorittamatta. E kokee tämän olevan kuitenkin hyvin kaukainen ajatus, koska nyt tulevaisuuden haaveet työllistymisen suhteen ovat niin selvät ja ne vaativat oikeustieteiden

maisterin tutkinnon. E kokee, että oikeustradenomin tutkinto ei ole hänelle riittävä tavoitteidensa saavuttamiseksi, joten jatko-opinnot oikeustradenomiksi valmistumisen jälkeen johtuvat henkilökohtaisista syistä eikä niinkään koulutuksesta.

6 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyössä tutkittiin Tampereen ammattikorkeakoulusta valmistuneiden kokemuksia koulutuksesta ja työllistymisestään. Keskeiset tutkimuskysymykset ovat, miksi haastateltavat valitsivat oikeudellista asiantuntijuutta painottavan linjan tradenomikoulutukseen, millaisia odotuksia heillä oli koulutuksesta, ja ovatko odotukset vastanneet kokemusta työelämän tarpeista. Tutkimuksessa kuvataan työelämän keskeisiä muutoksia viime vuosikymmeninä ja sitä, miten muutokset ovat muovanneet kuvaa työntekijyydestä. Tämän tarkoituksena on auttaa lukijaa ymmärtämään, millaiseen ympäristöön haastattelemani oikeustradenomit ovat valmistuneet. Tutkimuksessa on myös kuvattu oikeustradenomikoulutuksen syntyä ja keskeistä sisältöä avatakseni lukijalle, mistä perinteisestä tradenomikoulutuksesta poikkeavassa koulutusohjelmassa on kyse. Tässä luvussa vedetään yhteen opinnäytetyön keskeisiä huomioita erityisesti oikeustradenomikoulutuksen ja työelämän vastaavuudesta.

Opinnäytetyön haastateltavat ovat 25-28-vuotiaita naisia, jotka kaikki ovat valmistuneet Tampereen ammattikorkeakoulusta oikeustradenomeiksi vuosina 2012-2013. Haastateltavat olivat hakeutuneet oikeudellista osaamista painottavaan tradenomikoulutukseen sen tarjoaman lisäarvon vuoksi. Haastattelujen perusteella on helppo tulkita, että tutkinnon suorittaneet ovat alusta asti pitäneet oikeustradenomin tutkintoa arvokkaampana kuin liiketalouden perustutkinnon suorittaneen tradenomin tutkintoa. Haastateltavista jokainen perusteli hakeneensa koulutusohjelmaan oikeudellisen asiantuntijuuden syventävän linjan vuoksi. Haastateltavilla on myös pääsääntöisesti kokemus siitä, että he ovat erottuneet työhaussa tradenomeista oikeudellisen asiantuntijuuden vuoksi ja moni uskoo työllistyneensä juuri tästä syystä. Neljä viidestä haastateltavasta perusteli hakeneensa opiskelemaan oikeudellisen asiantuntijuuden linjalle parempien työllistymismahdollisuuksien uskossa. Haastatteluissa korostui myös opintojen "valmentava" luonne oikeustieteen jatko-opintoihin. Haastateltavista kolme henkilöä kertoi halunneensa lähteä opiskelemaan juriidikkaa yliopistoon, mutta eivät kokeneet olevansa vielä valmiita oikeustieteiden maisteritutkinnon vaatimaan työn määrään.

Viidestä haastateltavasta neljä työskentelee erilaisissa työsuhteissa sihteerin tai assistentin työtehtävissä. Kaksi haastateltavaa on jatkanut opintojaan yliopistossa oikeustieteelli-

sessä tiedekunnassa ja kolmas hakee oikeustieteelliseen kevään 2015 yhteishaussa. Työelämän pirstaloituminen näkyi haastateltavien joukossa selvästi. Kolme haastateltavissa työskentelee toistaiseksi voimassa olevissa työsuhteissa. Kaksi haastateltavista on työskennellyt valmistumisensa jälkeen vain määräaikaissa työsuhteissa eikä toisella heistä ole nyt voimassa olevaa työsuhdetta.

Haastateltavista kaikki yhtä lukuun ottamatta ovat kokeneet sekä hakeneensa että työllistyneensä koulutustaan vastaaviin töihin. He kokivat työllistymisen koulutustaan vastaaviin töihin olleen helppoa, koska työt ovat aina jatkuneet tai uutta työtä löytynyt määräaikaista työsuhteista huolimatta. Haastattelussa työllistymisen syiksi arveltiin paitsi henkilökohtaisia ominaisuuksia, myös oikeudellisen asiantuntijuuden tuomaa lisäarvoa suhteessa tavanomaisen tradenomitutkinnon suorittaneisiin hakijoihin. Toisaalta lähes kaikki haastateltavista uskoivat, että myös tradenomin tutkinnolla olisi voinut tehdä samaa työtä, mitä he ovat tehneet tai tekevät. Vain yksi haastateltavista suhtautui hyvin kriittisesti oikeustradenomin työllistymismahdollisuuksiin. Hänen mukaansa työllistymisen suurimpina esteinä ovat avoimien työpaikkojen hakijamäärät ja kilpailu työpaikoista yliopistosta valmistuneiden kanssa.

Vaikka haastateltavien odotukset oikeustradenomitutkinnon merkityksestä työmarkkinoilla näyttävät toteutuneen työllistymisen näkökulmasta, arvostelevat he opetuksen sisältöä ja sen tarjoamia eväitä käytännön työhön. Lähes kaikki haastateltavat uskoivat oikeudellisen asiantuntemuksen maininnan tutkintotodistuksessa olevan arvokkaampi valtti työnhaussa kuin itse koulutuksen sisältö. Esimerkiksi yksi haastateltavista kertoi, että hänen työnantajansa eivät tutkineet mitä kursseja hän oli suorittanut ja millä arvosanoin. Hän kuitenkin uskoo oikeudellisen asiantuntemuksen olleen vahva valttikortti hakiessaan assistentin töitä asianajotoimistosta, jossa hän edelleen työskentelee. Kukaan haastateltavista ei myöskään maininnut kurssisisältöjä opintojen vahvuuksina. Haastateltavat kokivat pääsääntöisesti oikeudellisten kurssien sisältöjen olleen pelkkiä oikeuskäytäntöjen pinta-raapaisuja. Tästä syystä he kokivat oikeustradenominimikkeen olevan arvokkaampi kuin itse tutkinnon sisältö.

Kaikki työelämässä olevat haastateltavat kokevat työskentelevänsä oikeustradenomin koulutusta vastaavassa työssä. Haastateltavilla oli kuitenkin keskenään eriäviä kokemuksia siitä, miten he kokevat päässeensä hyödyntämään työssään koulussa oppimaansa. Oi-

keustradenomikoulutuksen merkityksestä työllistymiselle vaikuttaa siis olevan haastateltavien kesken suurempi yhteisymmärrys kuin koulutuksen sisällön hyödyllisyydestä työelämän tehtävissä. Kaksi haastateltavista opiskelee tällä hetkellä ja kolmas on hakeutuksessa oikeustieteellisiin yliopisto-opintoihin kevään 2015 yhteishaussa. Kaikkia haastateltavia yhdistää pidempiaikainen haave maisteritutkinnosta sekä toive korkeammasta palkasta. Jatko-opintoja näyttäisi siis enemmän selittävän haastateltavien oma tavoitteenasettelu kuin työelämästä kumpuavat vaatimukset tai pakotteet.

Tämä opinnäytetyö osoittaa haastateltavien kokevan oikeustradenomikoulutuksen pääsääntöisesti hyödyllisenä. Hyödyt koettiin eri tavoin ja koulutusohjelmaa kuvattiin muun muassa juridisen lukutaidon kehittäjänä, positiivisen mielikuvan herättäjänä sekä valmennuksena yliopisto-opintoihin. Tärkein huomio koulutuksen ja työelämän suhteesta vaikuttaa liittyvän mielikuvaan, jonka oikeudellisen asiantuntijuuden tradenomitutkinto herättää työnantajissa. Haastateltavat tuntuivat uskovan vahvasti, että mielikuvalla on suurempi arvo kuin itse opintojen sisällöllä.

Opintosisältöjen kritiikki antaa aihetta pohtia, miten kurssit saadaan vastaamaan paremmin työelämän tarpeita ja käytäntöjä. Opintojen ja käytännön työn vastaavuuden parantaminen antaa aiheen jatkotutkimukseen, joka auttaa kehittämään oikeustradenomikoulutuksen laatua tulevaisuudessa.

LÄHTEET

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2000) Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Oikeusministeriö, Ammattikorkeakouluväylä oikeushallinnon alalle, työryhmämietintö 2005:15. [viitattu 03.05.2015] http://oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut/julkaisuarkisto/200515ammattikorkeakouluvaylaoikeushallinnonalalle/Fi-les/OM_TR_15_2005_Ammattikorkea_24_s.pdf

Oikeustradenomi. Opintojen tavoite ja rakenne. [viitattu 27.3.2015] <http://www.oikeustradenomi.fi/?sivu=kuvaus>

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2012) Koulutus ja tutkimus vuosina 2011–2016 kehittämissuunnitelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja [viitattu 03.05.2015] 2012:1 <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2012/liitteet/okm01.pdf?lang=fi>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2015 a. Ammattikorkeakoulutus. [viitattu 03.05.2015] <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulut/?lang=fi>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015 b. AMK-uudistus 2011-2014. http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulu_uudistus/index.html. Viitattu 3.5.2015.

Opintopolku. [viitattu 27.3.2015] <https://opintopolku.fi/wp/fi/>

Pyöriä, P. & Ojala, S. (2012) Työn prekarisaatio ja kasautuva epävarmuus. Hallinnon tutkimus 31 2012, 171-188.

Rauhala, P. (1998) Palvelevatko ammattikorkeakoulut työelämää? Aikuiskasvatus 3/98, 228.

Salminen H. (1997) Suomalaisen ammattikorkeakoulun syntyyn vaikuttaneita tekijöitä. *Kasvatus* 28 (4), 312-323.

Siltala, J. (2007) *Työelämän huonontumisen lyhyt historia*. Helsinki: Otava.

Tampereen ammattikorkeakoulu. Opinto-opas. [viitattu 27.3.2015] <http://opinto-opas-ops.tamk.fi/index.php/fi/170/fi/49598/14ALITAA/year/2014>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002 *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Uhmavaara, H. & Niemelä, J. & Melin, H. & Mamia, T. & Malo, A. & Koivumäki, J. & Blom, R. (2005) *Joustaako työ? Joustavien työjärjestelyiden mahdollisuudet ja todellisuus*. Työministeriö: Työpoliittinen tutkimus 277.

Väänänen, A. & Turtiainen, J. (2014) *Suomalaisen työntekijyyden muutos 1945-2013 teoksessa Väänänen, A. & Turtiainen, J. Suomalainen työntekijäisyys 1945-2013*. Tampere: Vastapaino.

LIITTEET

Liite 1. Teemahaastattelun kysymyspatteristo

Teema 1. Taustatiedot

- Haastateltavan ikä?
- Haastateltavan sukupuoli?
- Valmistumisvuosi?
- Haastateltavan työllistyminen valmistumisen jälkeen (työpaikat, -tehtävät ja työsuhteen luonne).

Teema 2. Koulutus

- Miksi hait opiskelemaan liiketaloutta oikeudellisen asiantuntijuuden linjalle? Miten perustelit itsellesi, että haet juuri tähän koulutusohjelmaan?
- Mitä odotuksia sinulla oli oikeustradenomin koulutuksesta työllistymisen suhteen? Vastasiko koulutus odotuksiasi?
- Mitkä seikat koit koulutuksen vahvuuksiksi työllistymisesi kannalta? Mitä hyviä puolia koit oikeustradenomin koulutuksella olevan työllistymisesi kannalta?
- Mitä kehitettävää koulutusohjelmassa koet olevan? Mitä olisit toivonut koulutukseltasi enemmän?

Teema 3. Työllistyminen

- Millainen urapolkusi on ollut valmistumisen jälkeen? Mitä töitä olet tehnyt? Missä tehtävissä olet työskennellyt?
- Koitko hakevasi koulutustasi vastaavaa työtä?
- Koitko työnhaun ja työllistymisen helppona vai haastavana? Miksi koit työnhaun ja työllistymisen helppona/vaikeana?

Teema 4. Nykyinen työtilanne

- Koetko työskenteleväsi koulutustasi vastaavassa työssä?

1. Koulutustaan vastaavissa töissä työskentelevä

- Missä työskentelet ja missä tehtävissä?
- Koetko pääseväsi hyödyntämään koulutustasi työssäsi?
- Koetko saaneesi koulutuksesta hyvät valmiudet työllesi?

2. Koulutustaan vastaamattomissa töissä työskentelevä

- Missä työskentelet ja missä tehtävissä?
- Miksi päädyit koulutustasi vastaamattomiin töihin? Oliko töitä vaikea löytää? Kiinnostuitko toisesta alasta? Oliko koulutusohjelmalla osuutta kiinnostuksees-toista alaa kohtaan?
- Olisiko koulutusohjelmassa pitänyt tehdä jotain toisin, jotta olisit pääty-nyt kou-lutusta vastaaviin töihin? Mitä olisi pitänyt tehdä toisin?
- Oletko saanut tutkinnostasi mitään eväitä nykyiselle työllesi?
- Onko tavoitteenasi saada vielä tutkintoasi vastaavia töitä?

3. Opiskelijat

- Mitä opiskelet?
- Miksi lähdit opiskelemaan?
- Pyritkö työelämään valmistumisen jälkeen? Millaisiin tehtäviin?
- Olisiko koulutuksessa voitu tehdä jotain toisin, jotta et olisi aloittanut uusia opintoja? Mitä?